

ЗАЦВЕРДЖАНА

Пaстанoвa
Мiнiстэрствa aдукацiі
Рэспублiкi Бeларусь
19.07.2023 № 199
(у рэдакцiі пaстанoвы
Мiнiстэрствa aдукацiі
Рэспублiкi Бeларусь
12.08.2024 № 101)

**Вучэбная праграма
па вучэбным прадмеце
«Асновы бяспекі жыццядзейнасцi»
для II–V класаў устаноў адукацiі,
якiя рэалiзуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацiі
з бeларускай мoвай навучання і выхавання**

**ГЛАВА 1
АГУЛЬНЫЯ ПАЛAЖЭННІ**

1. Дадзеная вучэбная праграма па вучэбным прадмеце «Асновы бяспекі жыццядзейнасцi» (далей – вучэбная праграма) прызначана для II–V класаў устаноў адукацiі, якiя рэалiзуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацiі з бeларускай мoвай навучання і выхавання.

2. Дадзеная вучэбная праграма разлiчана на 34 гадзiны (1 гадзiна на тыдзень) у II класе; 35 гадзiн (1 гадзiна на тыдзень) у III–V класах.

3. Мэта вывучэння вучэбнага прадмета «Асновы бяспекі жыццядзейнасці» – выхаванне асобы, якая валодае неабходнымі для забеспячэння асабістай і грамадскай бяспекі маральнымі і фізічнымі якасцямі, ведамі правіл і норм бяспечнай жыццядзейнасці, уменнямі і навыкамі канструктыўнага ўзаемадзеяння з навакольнай рэчаіснасцю, досведам самазахавальных паводзін.

4. Задачы:

фарміраванне ўяўленняў пра асновы бяспекі жыццядзейнасці, выяўленне і ўсведамленне цеснай сувязі паміж камфортнай жыццядзейнасцю і бяпекай;

засваенне асноўных паняццяў, якія тычацца бяспечнай жыццядзейнасці, ведаў пра асабістую бяспеку, дарожны рух, пажарную бяспеку, здаровы лад жыцця;

выпрацоўка ўменняў і навыкаў абароны і самаабароны ў сітуацыях, небяспечных для фізічнага і псіхічнага здароўя, аказання першай дапамогі;

набыццё практычнага досведу па распазнаванні і ацэнцы розных небяспечных і надзвычайных сітуацый навакольнага асяроддзя; па садзейнічанні мінімізацыі або ліквідацыі (з улікам абстаноўкі і сваіх магчымасцей) небяспек і пагроз, якія ўзнікаюць;

выхаванне каштоўнасных адносін да навакольнага асяроддзя, уласнага здароўя і жыцця як формы існавання;

развіццё інтэлектуальных і творчых здольнасцей, асобасных і сацыяльна значных якасцей, самастойнасці і ініцыятыўнасці ў вырашэнні сітуацыйных задач.

5. Дадзеная вучэбная праграма вызначае наступныя змястоўныя лініі: асабістая і калектыўная бяпека; распазнаванне і ацэнка розных небяспечных і надзвычайных сітуацый, засцярога ад іх; навакольнае асяроддзе і бяпека ў ім; стаўленне да здароўя і здаровы лад жыцця. Структурна дадзеная вучэбная праграма (для кожнага класа) прадстаўлена наступным чынам:

I. Асабістая і калектыўная бяпека.

II. Засцярога ад надзвычайных сітуацый. Пажарная бяпека.

III. Навакольнае асяроддзе і бяпека.

IV. Здаровы лад жыцця.

Дадзеная вучэбная праграма пабудавана па лінейна-канцэнтрычным прынцеце: вучэбны матэрыял раздзелаў прадстаўлены ў змесце кожнага класа, ад класа да класа ён ускладняецца і пашыраецца, уводзяцца новыя тэмы.

Педагагічны работнік мае права змяняць паслядоўнасць вывучэння раздзелаў і тэм для кожнага класа з улікам асаблівасцей умоў пражывання і наяўнасці матэрыяльна-тэхнічнай базы ва ўстанове адукацыі пры захаванні цэласнасці сістэмы падрыхтоўкі вучняў і логікі вывучэння зместу дадзенай вучэбнай праграмы.

6. Асноўная арганізацыйная форма рэалізацыі дадзенай вучэбнай праграмы – вучэбныя заняткі, якія ў залежнасці ад канкрэтных мэтавых устаноў могуць праходзіць у форме вуснага часопіса, інсцэніроўкі, ролевай і сітуацыйнай гульні, экскурсіі, відэасеанса, інтэрнэт-пошуку, абароны праекта і іншых форм.

Асноўнымі метадамі з'яўляюцца: гульнівыя метады; рашэнне сітуацыйных задач; практыкаванні-трэнінгі (на спецыяльна абсталяваных пляцоўках і аб'ектах); гутаркі; дыскусіі; расказы-прэзентацыі; чытанне і абмеркаванне мастацкіх твораў; дэманстрацыя фрагментаў мультыплікацыйных фільмаў і відэаматэрыялаў з наступным іх абмеркаваннем; ілюстрацыя; творчыя метады (тэматычнае маляванне, складанне гісторый, памятак). Пры гэтым абавязковай умовай з'яўляецца шматразовае (у розных формах) паўтарэнне вучнямі дзеянняў, якія імітуюць паводзіны на вуліцы, у двары, дома, у школе з мэтай выпрацоўкі прывычкі выконваць засвоеныя правілы бяспечных паводзін. У мэтах абароны навучэнцаў ад агрэсіі навакольных, а таксама для наладжвання партнёрскіх стасункаў з ровеснікамі прадугледжаны тлумачальныя гутаркі (з прыцягненнем бацькоў, прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый, якія працуюць з моладдзю), накіраваныя на выпрацоўку ў дзяцей стратэгіі дзеянняў у сітуацыях, якія пагражаюць жыццю.

7. Чаканья вынiкi вивучэння зместу вучэбнага прадмета «Асновы бяспекi жыццядзейнасцi» на I ступенi агульнай сярэдняй адукацыi.

7.1. Асобасныя вынiкi:

праяўленне духоўных i фiзiчных якасцей, якiя забяспечваюць абарону жыццёва важных iнтэрэсаў ад рознага роду пагроз;

усведамленне асабiстай адказнасцi за свае ўчынкi;

праяўленне талерантнасцi ў мiжасобасных узаемаадносiнах;

праяўленне беражлiвых адносiн да навакольнага асяроддзя;

разуменне важнасцi бяспечнага i здаровага ладу жыцця;

стаўленне да ўласнага здароўя як да каштоўнасцi;

наяўнасць перакананняў у неабходнасцi выконваць правiлы i нормы бяспечных паводзiн, весцi здарова лад жыцця, адмаўляцца ад прапаноў, якiя навязваюцца i наносзяць шкоду здароўю.

7.2. Метапрадметныя вынiкi:

валоданне асновамi аналізу, сiнтэзу, параўнання, класiфiкацыi;

валоданне ўменнем прымаць вучэбную задачу як мэту, прытрымлiвацца яе ў вучэбнай дзейнасцi;

валоданне ўменнем планаваць свае дзеяннi, вызначаць iх алгарытм i прытрымлiвацца яго;

гатоўнасць весцi дыялог, узаемадзейнiчаць, супрацоўнiчаць з навакольнымi, выконваць розныя сацыяльныя ролi ў калектыве;

здольнасць арыентавацца ў крынiцах iнфармацыi, самастойна шукаць, успрымаць, аналізаваць i выбiраць патрэбную iнфармацыю.

7.3. Прадметныя вынiкi:

валоданне ўменнем распазнаваць небяспечныя i надзвычайныя сiтуацыi ў навакольным асяроддзi (ва ўстанове адукацыi, у хатнiх умовах, транспартных сродках, месцах вялiкай колькасцi людзей, на дарогах, у двары, прыродзе, на вадаёмах i каля iх) па характэрных прыметах iх праяўлення, а таксама на аснове аналізу спецыяльнай iнфармацыi з розных крынiц;

валоданне элементарнымi нормамаi i правiламаi бяспечных паводзiн на дарогах (удзельнiчаючы ў дарожным руху ў якасцi пешахода i пасажыра), ва ўстановах адукацыi, у доме, двары, прыродных умовах, пры сустрэчы з жывёламаi, на вадаёмах, рэках i каля iх у розную пару года;

валоданне ўменнем дзейнiчаць у адпаведнасцi з правiламаi бяспекi пры карыстаннi глабальнай камп'ютарнай сеткай Iнтэрнэт (далей – Iнтэрнэт).

8. Для дыягностыкi сфармiраванасцi ўменняў i навыкаў бяспечных паводзiн рэкамендуецца наступныя формы кантролю: франтальнае апытанне, iндывiдуальнае апытанне, практыкум, тэставая работа. У V класе, акрамя вышэйназваных, выкарыстоўваецца залiковая форма праверкi i ацэнкi ведаў.

ГЛАВА 2

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА Ў II КЛАСЕ. АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ (1 гадзiна на тыдзень, усяго 34 гадзiны)

I. АСАБIСТАЯ I КАЛЕКТЫЎНАЯ БЯСПЕКА (16 гадзiн)

Правiлы дарожнага руху (12 гадзiн)

Удзельнiкi дарожнага руху

Азнямленне з Правiламаi дарожнага руху, зацверджанымi Указам Прэзiдэнта Республiкi Беларусь ад 28 лiстапада 2005 г. № 551 «О мерах по повышению безопасности

дарожнага движеннaя» (далей – Правiлы дарожнага руху). Дарожны рух (пункт 2 падпункты 2.14, 2.17, 2.46, 2.60¹, 2.77 Правiл).

Пешаход як удзельнiк дарожнага руху, спосабы яго перамяшчэннaя. Дзецi. Пешаход на сродку персанальнай мабiльнасцi (электрасамакаце, сiгвеi, манаколе).

Вадзiцель як удзельнiк дарожнага руху i транспартныя сродкi, якiмi ён кiруе: аўтамабiль (аўтобус, легкавы аўтамабiль, грузавы аўтамабiль), веласiпед, гужавы транспартны сродак, колавы трактар, мапед, матацыкл, прычэп, самаходная машына, трамвай, тралейбус, электрамабiль (электробус, легкавы электрамабiль, грузавы электрамабiль) (пункт 2 падпункты 2.1, 2.2, 2.5, 2.8, 2.13, 2.22, 2.27, 2.28, 2.54, 2.60, 2.67, 2.69, 2.71, 2.77, 2.77² Правiл).

Ступень небяспекi кожнага з транспартных сродкаў для пешахода.

Пасажыр як удзельнiк дарожнага руху i транспартныя сродкi, на якiх ён перамяшчаецца: аўтамабiль, аўтобус, маршрутны транспартны сродак, матацыкл, мапед, трамвай, тралейбус, электрамабiль (пункт 2 падпункты 2.1, 2.2, 2.13, 2.25, 2.27, 2.28, 2.44, 2.67, 2.71, 2.77 Правiл).

Выкананне Правiл усiмi ўдзельнiкамi дарожнага руху – неабходная ўмова забеспячэннaя бяспекi на дарогах.

Дарога i яе элементы

Дарога. Элементы дарогi. Праезная частка дарогi. Трамвайныя пуцi. Тратуар. Пешаходная дарожка. Астравок бяспекi. Абчына (пункт 2 падпункты 2.6, 2.15, 2.34, 2.42, 2.47, 2.49, 2.55, 2.58, 2.72, 2.78 Правiл).

Пешаходная дарожка, дарожныя знакi: «Пешаходная дарожка», «Канец пешаходнай дарожкi». Веласiпедная дарожка, дарожныя знакi: «Веласiпедная дарожка», «Канец веласiпеднай дарожкi». Дарожныя знакi «Веласiпедная i пешаходная дарожкi», «Канец веласiпеднай i пешаходнай дарожак» (дарожныя знакi 4.6.1, 4.6.2, 4.5.1, 4.5.2, 4.11.1, 4.11.2 (дадатак 2 да Правiл)) i iх прызначэнне.

Бяспека на дарозе.

Прыпыначны пункт маршрутнага транспартнага сродку

Пасадачная пляцоўка i прыпыначны пункт маршрутнага транспартнага сродку. Дарожныя знакi 5.12.1, 5.12.2, 5.13.1, 5.13.2 (дадатак 2 да Правiл).

Правiлы паводзiн на пасадачных пляцоўках падчас чаканнaя, па прыбыццi i пры адпраўленнi маршрутных транспартных сродкаў. Пасадка ў маршрутны транспартны сродак, паводзiны ў iм i выхад з яго. Правiлы пераходу дарогi пры высадцы з маршрутнага транспартнага сродку (пункт 18 падпункт 18.4; пункт 23; пункт 24 падпункты 24.1–24.3 Правiл). Безгаспадарныя прадметы, пакiнутыя на прыпыначным пункце, i бяспека дарожнага руху.

Тэхнiчныя сродкi арганiзацыi дарожнага руху

Тэхнiчныя сродкi арганiзацыi дарожнага руху (пункт 2 падпункт 2.65 Правiл): дарожныя знакi, дарожная разметка, пешаходны святлафор. Пешаходны пераход. Дарожныя знакi «Рух пешаходаў забаронены», «Пешаходны пераход», «Падземны пешаходны пераход», «Надземны пешаходны пераход» (дарожныя знакi 3.10, 5.16.1, 5.16.2, 5.17.1–5.17.4 (дадатак 2)) i iх прызначэнне. Пешаходны пераход рэгулюемы (пункты 39, 42 Правiл) i нерэгулюемы.

Святлафор, яго вiды. Сiгналi святлафора, iх прызначэнне (пункты 39, 42 Правiл).

Дарожная разметка на пешаходным пераходзе. Гарызантальная дарожная разметка 1.2, 1.14.1–1.14.3, 1.15, 1.17.1, 1.17.2, 1.29–1.31 (дадатак 3 да Правiл) i яе прызначэнне.

Абавязак удзельнікаў дарожнага руху кіравацца ведамі аб тэхнічных сродках арганізацыі дарожнага руху (дарожных знаках, дарожнай разметцы, святлафоры) для забеспячэння асабістай і грамадскай бяспекі.

Бяспечны маршрут у школу і са школы дадому

Двор, жылая зона. Перамяшчэнне ў школу і са школы дадому, выкарыстанне святлоадбівальных элементаў. Выбар бяспечнага маршруту. Правілы, якімі неабходна кіравацца для бяспечнага ўдзелу ў дарожным руху на маршруце «дом – школа – дом».

Пераход праезнай часткі дарогі ў спецыяльна абазначаных месцах (пункты 17, 39, 42, 114 Правіл; дарожныя знакі 5.16.1, 5.16.2, 5.38, 5.39 (дадатак 2 да Правіл); лініі дарожнай разметкі 1.14.1–1.14.3, 1.15, 1.17.1, 1.17.2 (дадатак 3 да Правіл)). Пераход праезнай часткі ў двары.

Асабліваці дарожнага руху ў розных умовах надвор'я

Уплыў пары года, надвор'я і часу сутак на бяспеку дарожнага руху. Правілы бяспекі, якімі неабходна кіравацца падчас руху ў розных умовах надвор'я.

Віды і спосабы дзейнасці

Арыентаванне ў паняццях «удзельнікі дарожнага руху», «транспартныя сродкі», «дарожныя знакі», «святлафор». Апісанне (з апорай на вучэбны матэрыял і ілюстрацыі) асаблівацей розных транспартных сродкаў; вызначэнне ступені небяспекі, якая зыходзіць ад кожнага з іх. Тлумачэнне неабходнасці прытрымлівацца асноўных правіл дарожнага руху па пераходзе праезнай часткі. Фармуляванне правіл бяспечных паводзін на прыпыначным пункце, падчас руху на дзіцячых веласіпедах, самакатах, ролікавых каньках, скейтбордах, пры катанні на лыжах, каньках, санках, надзіманых кругах (цюбінгах – снежных «ватрушках»). Распазнаванне дарожных знакаў (па форме, колеры, малюнку ўнутры), гарызантальнай дарожнай разметкі (па форме і колеры ліній) па характэрных прыметах. Апісанне (вуснае) дзеянняў па пераходзе праезнай часткі ў адпаведнасці з дарожнымі знакамі, лініямі гарызантальнай дарожнай разметкі, размешчанымі на дарозе. Маляванне эскіза флікера, яго дэманстрацыя. Тлумачэнне неабходнасці прымянення святлоадбівальных элементаў на вопратцы і асабістых рэчах пешаходаў. Мадэляванне бяспечных сітуацый дарожнага руху і вырашэнне сітуацыйных задач. Пераўтварэнне інфармацыі, прадстаўленай у выглядзе малюнкаў, у тэкставую задачу; рашэнне задачы. Назіранне за дарожным рухам падчас мэтавай прагулкі па раёне, у якім размешчана ўстанова адукацыі: арыентаванне ў дарожнай абстаноўцы каля школы, вызначэнне бяспечных месцаў пераходу праезнай часткі.

Асабістая бяпека (4 гадзіны)

Бяспечнае асяроддзе дома

Паняцці «небяпека» і «бяпека». Паводзіны дома ў выпадку адсутнасці дарослых; бяспечныя карысныя заняткі. Меры засцярогі пры карыстанні прадметамі хатняга ўжытку (шклянным посудам, сталовымі прыборамі, прыладамі для рукадзелля і дробнага рамонту).

Дзеянні, якія гарантуюць бяспеку пры званку ў дзверы незнаёмага чалавека.

Спосабы захоўвання ключа ад кватэры (дома). Дзеянні на лесвічнай пляцоўцы, калі выпадкова зачыніліся дзверы кватэры.

Сварка з сябрамі – крыніца небяспекі

Правілы і нормы стасункаў паміж равеснікамі ў двары, класе. Паняцці «спрэчка» і «сварка». Дзеянні, якія дазваляюць пазбегнуць сварак. Шляхі вырашэння спрэчак.

Правiлы паводзiн у выпадку выяўлення безгаспадарных або падазроных прадметаў

Безгаспадарныя або падазронныя прадметы. Дзеяннi пры знаходжаннi безгаспадарных, падазронных, выбухованебяспечных прадметаў у грамадскiх месцах, пад'ездзе дома.

Вiды i спосабы дзейнасцi

Характарыстыка (з апорай на вучэбны матэрыял i iлюстрацыi) крынiц магчымай небяспекi i небяспечных сiтуацый у кватэры (доме). Адрозненне паняццяў «небяспечна» i «бяспечна». Складанне таблiц з назвамі груп прадметаў i месцаў у доме, якiя пры неспрыяльных умовах i неасцярожным карыстаннi могуць стаць небяспечнымi. Праслухоўванне i аналiз невялiкiх вусных выказванняў аднакласнiкаў аб выпадках вымушанай адзiноты ў кватэры (доме): вызначэнне ў выступленнях iнфармацыi, якая сведчыць пра веданне дзецьмi небяспечных цi бяспечных дзеянняў у кватэры (доме) падчас адсутнасцi дарослых. Складанне памятки па бяспечным карыстаннi прадметамi хатняга ўжытку. Маляванне знакаў «Увага! Небяспечна!», якiя можна размясцiць у кватэры (доме) побач з небяспечнымi месцамi, прадметамi. Тлумачэнне неабходнасцi выконваць асноўныя правiлы бяспечных паводзiн падчас знаходжання ў доме без дарослых. Фармуляванне вывадаў. Мадэляванне сяброўскiх узаемаадносiн памiж равеснiкамi. Складанне парадку дзеянняў па прымiрэннi бакоў, якiя пасварылiся.

Апісанне (вуснае) бяспечных дзеянняў у выпадку выяўлення безгаспадарных або падазронных прадметаў. Выяўленне тыповых памылак у паводзiнах дзяцей, якiя не ўмеюць прадбачыць небяспеку. Удзел у дыялогу з супрацоўнiкам мiлiцыi: абмеркаванне правiл, якiя гарантуюць бяспеку пры кантакце з незнаёмымi людзьмi ў пад'ездзе, лiфце, званку ў дзверы; замацаванне ведаў бяспечных дзеянняў пры спробе пранiкнення ў дом пабочных асоб. Выпрацоўка прывычкi нi на якой падставе не адчыняць дзверы незнаёмым людзьм.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Мець уяўленне пра:

асноўныя паняццi, якiя адносяцца да Правiл: «дарожны рух», «удзельнiк дарожнага руху» (вадзiцель, пасажыр, пешаход); «сродкi персанальнай мабiльнасцi» (электрасамакат, сiгвей, манакола); «элементы дарогi» (праезная частка дарогi, трамвайныя пуцi, тратуар, пешаходная дарожка, астравок бяспекi, абочына); «пешаходны пераход»; «транспартныя сродкi»: аўтамабiль (аўтобус, легкавы аўтамабiль, грузавы аўтамабiль), веласiпед, гужавы транспартны сродак, колавы трактар, мапед, матацыкл, прычэп, самаходная машына, трамвай, тралейбус, электрамабiль (электробус, легкавы электрамабiль, грузавы электрамабiль), транспартны сродак аператыўнага прызначэння;

асноўныя паняццi, якiя адносяцца да асабiстай бяспекi («небяспека», «бяспека», «безгаспадарныя, падазронныя, выбухованебяспечныя прадметы»).

Ведаць:

дарожныя знакi «Пешаходная дарожка», «Канец пешаходнай дарожкi»; «Пешаходны пераход», «Падземны пешаходны пераход», «Надземны пешаходны пераход»; «Веласiпедная дарожка», «Канец веласiпеднай дарожкi»; «Жылая зона», «Канец жылой зоны»; «Прыпыначны пункт»; «Веласiпедная i пешаходная дарожкi», «Канец веласiпеднай i пешаходнай дарожак» i iх прызначэнне;

сiгналы святлафора для пешаходаў;

бяспечны маршрут у школу i са школы;

пра магчымыя траўмы – наступствы выкарыстання сродкаў персанальнай мабiльнасцi (электрасамакатаў, сiгвैयाў i манаколаў);

крынiцы магчымай небяспекi i небяспечныя сiтуацыi, якiя могуць узникнуць дома;

правiлы паводзiн у выпадку выяўлення безгаспадарных або падазронных прадметаў.

Умець:

выбiраць бяспечны маршрут у школу, са школы дадому i прытрымлiвацца яго;

перасякаць праезную частку ў адпаведнасцi з патрабаваннямi Правiл;
кiравацца правiламі бяспечных паводзiн падчас руху ў якасцi пешахода i пасажыра;
выконваць правiлы бяспечных паводзiн (у тым лiку пры званку ў дзверы чужых людзей), знаходзячыся дома без дарослых;
выконваць меры засцярогi пры карыстаннi сталовымi прыборамi, iнструментамi для рукадзелля i дробнага рамонту;
працаваць у групе, падтрымліваючы сяброўскія ўзаемаадносiны;
выконваць меры бяспекi пры выяўленнi безгаспадарных, падазронных, выбухованебяспечных прадметаў.

II. ЗАСЦЯРОГА АД НАДЗВЫЧАЙНЫХ СIТУАЦЫЙ. ПАЖАРНАЯ БЯСПЕКА (5 гадзiн)

Агонь i чалавек

Карысць, якую прыносiць агонь чалавеку. Уменне чалавека выкарыстоўваць агонь, кантраляваць яго. Шкода, якую наносiць агонь, калi выходзiць з-пад кантролю.

Азнаямленне з надзвычайнымi сiтуацыямi. Пажар – надзвычайная сiтуацыя. Патрабаваннi па забеспячэннi пажарнай бяспекi.

Пажары, якiя ўзнікаюць у вынiку гульняў з агнём

Пажаранебяспечныя гульнi дзяцей. Пажары, якiя ўзнікаюць ад свавольства дзяцей з запалкамі, запальнiчкамі, iншымi прадметамi, што могуць стаць прычынай узгарання ў доме. Наступствы пажараў. Недапушчальнасць гульняў дзяцей з запалкамі, запальнiчкамі.

Папярэджанне пажараў i траўм у быцце

Узникненне пажараў ад электрапрыбораў. Меры засцярогi пры карыстаннi электрапрыборамi. Элементарныя навукi карыстання бытавымі электрапрыборамi (уключэнне, выключэнне).

Правiлы паводзiн, якiя дазваляюць пазбегнуць апёкаў i траўм у кватэры (доме), памяшканнях малой плошчы (на кухнi).

Спосабы паведамлення пра неабходнасць аказання экстранай дапамогi пры пажары

Выклiк пажарнай службы па тэлефоне; звесткi, якiя пры гэтым неабходна паведамiць. Дзеяннi пры немагчымасцi выклiку ратавальнiкаў па тэлефоне. Зварот да дарослых (суседзяў, прахожых), падача сiгналаў аб сваiм месцазнаходжаннi пасля прыбыцця пажарнай службы. Шкода, якая наносiцца непраўдзiвым выклiкам пажарнай службы па тэлефоне; адказнасць за непраўдзiвы выклiк.

Вiды i спосабы дзейнасцi

Адрозненне паняццяў «сiтуацыя» i «надзвычайная сiтуацыя». Арыентаванне ў паняццях, якiя адносяцца да пажарнай бяспекi. Тлумачэнне ўмоў i прычын узникнення пажараў. Фармуляванне элементарных правiл пажарнай бяспекi ў быцце (у тым лiку забарона на карыстанне запалкамі, запальнiчкамі i гульнi з iмi). Характарыстыка (з апорай на вучэбны матэрыял i iлюстрацыi) бытавых электрапрыбораў. Апісанне (вуснае) мер засцярогi пры карыстаннi бытавымі электрапрыборамi. Пераўтварэнне iнфармацыi, прадстаўленай у выглядзе малюнкаў, у тэкставыя задачы па правiлах пажарнай бяспекi на кухнi; рашэнне задач. Мадэляванне сiтуацый: уключэнне i выключэнне бытавых электрапрыбораў; магчымае ўзгаранне на кухнi, узгаранне электрапрыбораў. Разгляд

i запамiнанне алгарытму дзеяннaў па выклiку экстраных службаў. Мадэляванне сiтуацii: выклiк экстранай службы па тэлефоне; дзеяннi пры немагчымасцi выклiкаць ратавальнiкаў па тэлефоне. Групаванне прапанаваных гульняў па прымеце небяспечных цi бяспечных з абгрунтаваннем выбару.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Мець уяўленне:

аб надзвычайных i небяспечных сiтуацыях;
прычынах узникнення пажараў i iх наступствах для навакольнага асяроддзя, жыцця i бяспекi людзей.

Ведаць:

элементарныя правiлы пажарнай бяспекi ў быце;
пра недапушчальнасць гульняў з запалкамі, запальнiчкамі;
элементарныя правiлы карыстання бытавымі электрапрыборамi;
спосабы паведамлення пра неабходнасць аказання экстранай дапамогi пры пажары;
нумары тэлефонаў экстраных службаў: органаў i падраздзяленняў па надзвычайных сiтуацыях, пажарнай аварыйна-выратавальнай службы.

Умець:

выконваць меры бяспекi, якiя дазваляюць пазбегнуць апёкаў i траўм у кватэры (доме), памяшканнях малой плошчы (на кухнi);
выконваць меры засцярогi пры карыстаннi бытавымі электрапрыборамi;
уключаць i выключачць бытавыя электрапрыборы;
самастойна выклiкаць экстраныя службы: органаў i падраздзяленняў па надзвычайных сiтуацыях, пажарную аварыйна-выратавальную службу.

III. НАВАКОЛЬНАЕ АСЯРОДДЗЕ I БЯСПЕКА (5 гадзiн)

Бяспечныя паводзiны ў жылых i адмiнiстрацыйных будынках

Дапаможныя памяшканнi ў жылых i адмiнiстрацыйных будынках (падвалы, гарышчы, балконы, лесвiчныя пляцоўкi), iх прызначэнне. Паняцце «небяспечная вышыня». Недапушчальнасць гульняў у падвалах i на гарышчах. Бяспека пры ўваходзе ў пад'езд, лiфт. Паводзiны ў лiфце.

Бяспечнае асяроддзе ва ўстанове адукацыi

Калiдоры, класы i iншыя школьныя памяшканнi, iх прызначэнне. Бяспечныя паводзiны ў класе, калiдорах, гардэробе, на лесвiцах. Бяспечныя паводзiны на перапынках. Меры засцярогi пры карыстаннi ў класе школьнымi прыладамi (ручкамі, алоўкамі, тачылкамі, лiнейкамі). Правiлы забеспячэння захаванасцi асабiстых рэчаў.

Бяспечныя паводзiны ў двары

Гульнявая пляцоўка. Бяспечныя гульнi ў двары. Правiлы бяспекi пры катаннi на арэлях. Месцы асаблiвай небяспекi ў двары (прыстаўныя лесвiцы, ачышчальныя збудаваннi, калодзежы, траншэi, люкi, трансфарматарныя будкi); забарона на наведванне гэтых месцаў.

Правiлы паводзiн пры сустрэчы з незнаёмымi людзьмi ў двары.

Правiлы бяспечных паводзiн на вадзе

Прыродныя (мора, сажалкi, азёры) i штучныя (вадасховiшчы, басейны, аквапаркi) вадаёмы. Бяспечныя паводзiны пры знаходжаннi каля вадаёмаў, рэк у розную пару года. Выкананне правiл бяспекi пры купаннi ў абсталяваных месцах.

Свoйскaя жывёлa

Свoйскaя жывёлa ў гoрaдзe i сeльскaй мясцoвaсцi. Мaгчымaсць атрымaння трaўм ад жывёлы (дрaпiны, укусы), iх нaступствы. Вывaдкi aгрэсiўнaсцi i шaлeнствa жывёлы. Мeры бeспeкi пры знoсiнaх сa свoйскaй жывёлaй, яe дoгляд.

Вiды i спoсaбы дзeйнaсцi

Апiсaннe (з aпoрaй нa вучэбны мaтэрыял i iлюстpaцыi) адмiнiстpaцыйных i жылых будынкaў. Тлумачэннe aсaблiвaсцeй жыццeзaбeспeчэння жыллa. Вывaчэннe нeбeспeчных мeсцaў i зoн у будынкaх, у тым лiкy ў дaмaх. Пeрaкaнaўчae тлумачэннe зaбaрoны нa нaвeдвaннe гaрышчaў i пaдвaлaў. Склaдaннe пaмятaк пa прaвiлaх бeспeчных пaвoдзiн у пaд'eздe, лiфцe, устaнoвe aдукaцыi, двaры, пры знaхoджaннi кaля вaдaёмaў у рoзнyю пaру гoдa. Рaшэннe сiтyaцыйных зaдaч, звязаных з прaвiлaмi пaвoдзiн у пaд'eздe, лiфцe, нa пeрaпынкaх вa ўстaнoвaх aдукaцыi, ля вaдaёмaў. Склaдaннe плaкaтa «Пeрaпынaк!» прa прaвiлы пaвoдзiн нa пeрaпынкaх. Прaслухoўвaннe i aнaлiз виступлeннaў aднaклaснiкaў aб гaдaвaнцaх, якiя прaжывaюць у iх у квaтэры (дoмe): вывaчэннe ў виступлeннaх iнфaрмaцыi, якaя свeдчыць прa вeдaннe дзeцьмi нeбeспeчных цi бeспeчных дзeянняў пa дoглядзe жывёлы. Вывaчэннe прычын aгрэсiўнaсцi жывёлы. Тлумачэннe нeaбхoднaсцi вькoнвaць мeры зaсцярoгi пры кaнтaкцe з жывёлaй, бяздoмнaй жывёлaй. Фaрмулeвaннe (з aпoрaй нa дaвeдaчны мaтэрыял) мeр зaсцярoгi ад укусаў рoзнaй жывёлы.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Вeдaць:

крыніцы мaгчымaй нeбeспeкi i нeбeспeчных сiтyaцый, якiя мoгуць узнiкнуць у жылых i адмiнiстpaцыйных будынкaх, устaнoвaх aдукaцыi;
прa зaбaрoну нa нaвeдвaннe пaдвaлaў, гaрышчaў;
прaвiлы пaвoдзiн у пaд'eздe, лiфцe;
прaвiлы пaвoдзiн нa пeрaпынкaх пaмiж урoкaмi;
мeсцy aсaблiвaй нeбeспeкi ў двaры (прыстaўнyя лeсвiцы, aчышчaльнyя збyдaвaннi, кaлoдзeжы, тpaншэi, лyкi, тpaнсфaрмaтaрнyя бyдкi);
прa нeбeспeчнyя сiтyaцыi, якiя мoгуць узнiкнуць пры кaнтaктaх з нeзнaёмымi лyдзьмi;
aгульнyя прaвiлы пaвoдзiн пры знaхoджaннi кaля вaдaёмaў у рoзнyю пaру гoдa;
прa пaгрoзы, якiя зыхoдзяць ад жывёлы (у тым лiкy свoйскaй).

Умeць:

кiрaвaццa прaвiлaмi пaвoдзiн пры кaрыстaннi лiфтaм;
пaзбьгaць узнiкнeння тpaўмaнeбeспeчных сiтyaцый у пaмяшкaннaх устaнoвы aдукaцыi (у кaлiдoрaх, гaрдэробe, нa лeсвiцaх);
вькoнвaць прaвiлы пaвoдзiн нa пeрaпынкaх пaмiж урoкaмi;
aкyрaтнa i aсцярoжнa кaрыстaццa шкoльнымi прылaдaмi (рyчкaмi, aлoўкaмi, тaчылкaмi, лiнeйкaмi);
мeць бeспeчнyя знoсiны з нeзнaёмымi лyдзьмi ў двaры, нa вyлiцы;
кiрaвaццa прaвiлaмi бeспeкi пры кyпaннi ў aбстaлявaных мeсцaх;
вькoнвaць мeры бeспeкi пры знoсiнaх сa свoйскaй жывёлaй.

IV. ЗДAROВЫ ЛAД ЖЫЦЦЯ (8 гaдзiн)

Актыўнyя фoрмy здaрoвaгa лaдy жыцця

Знaчэннe рэжымy днa, рaнiшнaй гiмнaстыкi i зaгaртoўвaння для здaрoўя. Aдзeннe пa сeзoнe. Рoлa зaняткaў фiзкyльтyрaй i спoртaм у жыццi чaлaвeкa.

Правiлы гiгiены

Асабiстaя гiгiенa. Спoсaбы пeрaдaчы iнфeкцыйнaх зaхвoрвaннaў. Пaпярэджaннe iнфeкцыйнaх зaхвoрвaннaў шлaхaм зaхaвaннa асабiстaй гiгiены. Прaфiлaктыкa зaхвoрвaннaў, выклiкaнaх пaрaзiтaмi.

Харчaвaннe i здaрoўe

Правiльнaе харчaвaннe – зaлoг здaрoўя i прaгaжoсцi. Прaфiлaктыкa пeрaдaннa. Гiгiенa харчaвaннa.

Кaрыснaя i шкoднaя прывычкi

Кaрыснaя прывычкi i iх уплыв на здaрoўe. Згубнaя наступствa шкoднaх прывычaк (уплыв алкaгoлa i наркoтыкaў на здaрoўe i пaвoдзiны чaлaвeкa; шкoдa, якoю нaнoсiць здaрoўю чaлaвeкa курэннe).

Выклiк брyгaды хуткaй мeдыцынскaй дaпaмoгi

Сiтyацiя, якiя пaтрaбyюць выклiкa брyгaды хуткaй мeдыцынскaй дaпaмoгi. Выклiк брyгaды хуткaй мeдыцынскaй дaпaмoгi пa тэлефoнe (aлгaрытм дзeянняў); звeсткi, якiя пры гэтым нeабхoднa пaвeдaмiць. Адпрaцoўкa дзeянняў пa выклiкa брyгaды хуткaй мeдыцынскaй дaпaмoгi. Адкaзнaсць зa нeпрaўдзiвы выклiк.

Вiды i спoсaбы дзeйнacцi

Арыeнтaвaннe ў пaнaццaх «здaрoўe», «здaрoвы лaд жыццa», «рэжым днa», «гiгiенa харчaвaннa». Устaнaўлeннe сувязi пaмiж фiзiчнaмi зaняткaмi, зaгaртoўвaннeм, харчaвaннeм, трымaннeм рэжымy днa i здaрoўeм. Клaсiфiкaцыя прывычaк пa кaрыснacцi. Тлyмaчэннe нeабхoднacцi прытрымлiвaццa рэжымy днa. Вызнaчэннe кaрыснaх прывычaк.

Рaшэннe сiтyацыйнaх зaдaч нa aснoвe выкaрыстaннa атрымaнaй нa ўрoкaх iнфaрмaцiя. Склaдaннe iндывiдyальнaгa рaспaрaдкy днa. Прaслyхoўвaннe i aнaлiз выстyплeннaў aднaклaснiкaў aб зaняткaх спoртaм, кaрыснaх прывычaк: вызнaчэннe ў выстyплeннaх iнфaрмaцiя, якaя свeдчaць aб пaвiльнaй трaктoўцy дзeцьмi пaнaццaў «кaрыснaя цi шкoднaя прывычкi». Рaзвучвaннe кoмплeкcy рaнiшнaй гiмнaстыкi. Грyпaвaннe aдзeннa пa сeзoнe; фaрмyлaвaннe вывaдaў.

Абмeркaвaннe пaвiл кaрыстaннa тэлефoнaм (мoжнa или нeльгa, пaвiльнa цi нeпaвiльнa) пры выклiкa брyгaды хуткaй мeдыцынскaй дaпaмoгi. Апiсaннe (вyснaе) aлгaрытмy дзeянняў пa выклiкa брyгaды хуткaй мeдыцынскaй дaпaмoгi. Мaдэлявaннe сiтyацiя пeрaдaчы пaвeдaмлeннa з выкaрыстaннeм мaбiльнaгa тэлефoнa.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВІНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Мeць уяўлeннe:

aб aснoўнaх пaнaццaх, якiя aднoсцa дa здaрoвaгa лaдy жыццa: «здaрoўe», «здaрoвы лaд жыццa»;

рэжымe днa i ягo ўплывe нa жыццядзeйнacць чaлaвeкa;
кaрыснaх прывычaк i згубнaх наступствaх шкoднaх прывычaк.

Вeдaць:

пaвiльнa асабiстaй гiгiены;

пaрaдaк выклiкa брyгaды хуткaй мeдыцынскaй дaпaмoгi.

Умeць:

склaдaць рaспaрaдaк днa i прытрымлiвaццa ягo;

самaстoйнa aпpaнaццa ў aдпaвeднacцi з умoвaмi нaдвoр'я;

выкoнвaць пaвiльнa асабiстaй гiгiены;

дaглaдaць свae цeлa;

самaстoйнa выклiкaць брyгaдy хуткaй мeдыцынскaй дaпaмoгi.

ГЛАВА 3
ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА В III КЛАСЕ.
АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ
(1 гадзiна на тыдзень, усяго 35 гадзiн)

I. АСАБІСТАЯ І КАЛЕКТЫЎНАЯ БЯСПЕКА (8 гадзiн)

Правiлы дарожнага руху (6 гадзiн)

Пешаход як удзельнiк дарожнага руху
і небяспечныя сiтуацыi на дарозе

Значэнне вывучэння Правiл дарожнага руху для бяспечнага ўдзелу ў дарожным руху. Правы і абавязкi пешаходаў як удзельнiкаў дарожнага руху (падпункт 2.46 пункта 2; пункты 16, 17 Правiл дарожнага руху).

Выкананне Правiл дарожнага руху пры катаннi на самакаце, ролiкавых каньках, скейтбордах у раёне пражывання, а таксама пры катаннi на дзiцячых веласiпедах (падпункт 17.2-1 пункта 17 Правiл дарожнага руху).

Дарожныя знакi «Жылая зона», «Канец жылой зоны» (дарожныя знакi 5.38, 5.39 (Дадатак 2 да Правiл дарожнага руху)).

Узникненне небяспечных сiтуацый для пешаходаў падчас руху па дарозе, у жылой зоне. Прычыны дарожна-транспартных здарэнняў з удзелам дзiцей, неабходнасць выкарыстання флiкераў у цёмны час сутак. Прафiлактыка дарожна-транспартнага траўматызму (главы 2, 4; пункт 135 Правiл дарожнага руху).

Групы дарожных знакаў для пешаходаў

Тэхнiчныя сродкi арганiзацыi дарожнага руху. Азнямленне з групамi дарожных знакаў для пешаходаў: забараняльныя, прадпiсальныя, iнфармацыйна-указальныя знакi, знакi сэрвісу; iх прызначэнне (дарожныя знакi 3.10, 4.6.1, 4.6.2, 4.11.1, 4.11.2, 5.12.1–5.14.1, 5.16.1, 5.16.2, 5.17.1–5.17.4, 5.38–5.41, 6.1, 6.2, 6.6–6.15 (Дадатак 2 да Правiл дарожнага руху)).

Скрыжаваннi дарог

Рух па вулiцах населенага пункта. Правiлы, якiмi неабходна кiравацца для бяспечнага руху праз праезную частку дарогi на рэгулюемых і нерэгулюемых скрыжаваннях і па-за скрыжаваннямi. Раздзяляльная паласа і раздзяляльная зона на праезнай частцы. Астравок бяспекi на раздзяляльнай паласе (падпункты 2.42, 2.45, 2.57, 2.58 пункта 2; падпункт 17.2 пункта 17; пункты 18, 42; падпункты 50.2, 50.3 пункта 50; пункты 102, 114, 115 Правiл дарожнага руху).

Асаблiвасцi дарожнага руху зiмой

Асаблiвасцi зiмовых дарог. Бяспечны рух па зiмовых дарогах (па тратуары, пешаходнай дарожцы, абочыне). Асаблiвасцi пераходу праезнай часткi дарогi зiмой. Катанне на санках, цюбiнгах (снежных «ватрушках»), каньках, лыжах і бяспека дарожнага руху.

Вiды і спосабы дзейнасцi

Групаванне дарожных знакаў па iх прызначэннi. Характарыстыка (з апорай на вучэбны матэрыял і iлюстрацыi) груп дарожных знакаў. Тлумачэнне неабходнасцi выконваць пешаходам правiлы перасячэння праезнай часткi на скрыжаваннi. Фармуляванне правiл бяспечнага руху па зiмовых дарогах. Мадэляванне бяспечных сiтуацый дарожнага руху і вырашэнне сiтуацыйных задач. Пераўтварэнне iнфармацыi, прадстаўленай у выглядзе малюнкаў, у тэкставыя задачы па правiлах катання на санках, цюбiнгах (снежных «ватрушках»), каньках, лыжах; рашэнне задач. Складанне памятак па правiлах катання на санках, цюбiнгах (снежных «ватрушках»), каньках, лыжах. Маляванне плакатаў на тэму «Зiмовыя забавы». Удзел у дыялогу з супрацоўнiкам Дзяржаўнай аўтамабiльнай iнспекцыi Мiнiстэрства Унутраных спраў (ДАI) пры абмеркаваннi праслуханай iнфармацыi аб руху на

скрыжаваннях, асаблівасцях дарожнага руху зімой, правілах бяспекі на зімовых дарогах: абагульненне інфармацыі.

Асабістая бяспека (2 гадзіны)

Правілы аховы інфармацыі пры размове па тэлефоне. Асабістыя дадзеныя: адрас і тэлефон – канфідэнцыйная інфармацыя.

Спосабы аховы дома ад чужых людзей. Дзеянні, якія прадухіляюць магчымасць пранікнення ў кватэру (дом) незнаёмых людзей.

Нумары тэлефонаў і спосабы выкліку экстраных службаў: міліцыі, органаў і падраздзяленняў па надзвычайных сітуацыях, пажарнай аварыйна-выратавальнай службы. Недапушчальнасць непраўдзівых паведамленняў па тэлефоне аб небяспецы.

Віды і спосабы дзейнасці

Арыентаванне ў паняццях, якія адносяцца да спосабаў аховы дома ад чужых людзей. Тлумачэнне неабходнасці выконваць правілы бяспекі падчас дыялогу па тэлефоне. Апісанне (вуснае) бяспечнага дыялогу з незнаёмым чалавекам пры размове па тэлефоне. Рашэнне сітуацыйных задач на аснове выкарыстання атрыманай на ўроках інфармацыі. Фармуляванне вывадаў. Абмеркаванне правіл карыстання тэлефонам (можна ці нельга, правільна ці няправільна) пры выкліку органаў і падраздзяленняў па надзвычайных сітуацыях, пажарнай аварыйна-выратавальнай службы, міліцыі. Мадэляванне сітуацый: ахова дома ад чужых людзей; выклік экстраных службаў з выкарыстаннем мабільнага тэлефона.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Ведаць:

групы дарожных знакаў (забараняючых, прадпісваючых, інфармацыйна-указальных, знакаў сэрвісу) і іх прызначэнне;

пра скрыжаванне і правілы яго перасячэння пешаходамі;

правы і абавязкі пешаходаў;

правілы бяспекі на зімовых дарогах;

правілы аховы інфармацыі пры размове па тэлефоне;

пра спосабы аховы дома ад чужых людзей.

Умець:

кіравацца дарожнымі знакамі падчас руху па дарогах;

пераходзіць праезную частку на скрыжаваннях у адпаведнасці з Правіламі дарожнага руху;

бяспечна рухацца па зімовых дарогах (па тратуары, пешаходнай дарожцы, абочыне);

катацца на санках, каньках, лыжах, цюбінгах (снежных «ватрушках»), выконваючы правілы бяспекі;

выконваць правілы бяспекі пры размове з незнаёмымі людзьмі, якія звоняць у дзверы або па тэлефоне;

выкарыстоўваць спосабы аховы дома ад чужых людзей.

II. ЗАСЦЯРОГА АД НАДЗВЫЧАЙНЫХ СІТУАЦЫЙ. ПАЖАРНАЯ БЯСПЕКА (8 гадзін)

Пажарная бяспека ў кватэры (доме)

Асноўныя прычыны пажараў у кватэры (доме).

Пажарная небяспека печаў, камінаў. Меры бяспекі пры карыстанні печамі і камінамі.

Патрабаванні па забеспячэнні пажарнай бяспекі пры карыстанні электраабгравальнікамі.

Спосабы самастойнай эвакуацыі з кватэры (дома)

Шляхі і спосабы самастойнай эвакуацыі з кватэры (дома) у выпадку пажару. Выбар найбольш бяспечнага шляху да выхаду. Забеспячэнне бяспекі пры эвакуацыі.

Небяспека выкарыстання агню i пiратэхнiчных вырабаў пры правядзеннi святочных мерапрыемстваў

Пiратэхнiчныя вырабы, iх разнастайнасць i прызначэнне. Правiлы бяспекi пры куплi i выкарыстаннi пiратэхнiчных вырабаў.

Недапушчальнасць выкарыстання свечак, петард, бенгальскiх агнёў у памяшканнях падчас святочных мерапрыемстваў.

Дым i яго небяспека

Небяспека задымленага памяшкання, пад'езда, лiфта. Распаўсюджванне дыму. Атрутныя рэчывы, якiя выдзяляюцца пры гарэннi. Ахова органаў дыхання ад дыму. Алгарытм дзеянняў пры выхадзе з задымленага памяшкання, адпрацоўка дзеянняў.

Пажары, якiя ўзнікаюць восенню i вясной

Пажары, прычынамі якiх з'яўляецца ўзгаранне сухой травы, лiсця восенню i вясной. Недапушчальнасць выпальвання сухой травы, лiсця. Бяспечныя спосабы ўтылізацыi леташняга лiсця i травы.

Меры бяспекi на прысядзiбных участках пры раскладваннi агню для спальвання сухiх галiнак, леташняй травы i лiсця, смецця.

Аўтаномныя пажарныя апавяшчальнiкi

Прызначэнне аўтаномных пажарных апавяшчальнiкаў, iх функцыянаванне. Дзеяннi ў выпадку спрацоўвання аўтаномнага пажарнага апавяшчальнiка.

Вiды i спосабы дзейнасцi

Апiсанне (з апорай на вучэбны матэрыял i iлюстрацыi) асаблiвасцей печаў i камiнаў; пiратэхнiчных вырабаў. Вызначэнне мер бяспекi пры карыстаннi iмi. Пераканаўчае тлумачэнне забароны на распальванне печаў i камiнаў дзецьмi. Тлумачэнне (з апорай на вучэбны матэрыял i iлюстрацыi) небяспекi дыму, задымленых памяшканняў. Праслухоўванне i аналіз выступленняў аднакласнiкаў з прыкладамi выкарыстання пiратэхнiчных вырабаў: вызначэнне ў выступленнях iнфармацыi, якая сведчыць аб веданнi ці няведаннi дзецьмi правiл карыстання пiратэхнiчнымi вырабамi. Аналіз прапанаваных для разгляду жыццёвых сiтуацый (з выкарыстаннем iлюстрацый або слайдаў мультымедынай прэзентацыi): узникненне пажараў у кватэрах (дамах), спосабы эвакуацыi. Складанне алгарытмаў дзеянняў па самастойнай эвакуацыi з кватэры (дома) у выпадку пажару, па выхадзе з задымленага памяшкання. Мадэляванне сiтуацый: эвакуацыя з кватэры (дома), выхад з задымленага памяшкання. Адпрацоўка дзеянняў па эвакуацыi. Удзел у дыялогу з супрацоўнiкам МНС пры абмеркаваннi праслуханай iнфармацыi аб небяспецы выкарыстання адкрытага агню (свечак) i пiратэхнiчных вырабаў пры правядзеннi святочных мерапрыемстваў: фармуляванне мер бяспекi пры правядзеннi святочных мерапрыемстваў.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Ведаць пра:

пажаранебяспеку печаў, камiнаў;

пiратэхнiчныя вырабы, правiлы куплi i меры бяспекi пры iх выкарыстаннi;

небяспеку дыму i задымленага памяшкання, пад'езда, лiфта;

недапушчальнасць выпальвання сухой травы;

прызначэнне аўтаномнага пажарнага апавяшчальнiка.

Умець:

самастойна эвакуiравацца з жылога памяшкання пры ўзникненнi пажару, выбiраючы найбольш бяспечны шлях да выхаду;

карыстацца падручнымi сродкамi аховы пры задымленнi;

адрознiваць сiгнал аўтаномнага пажарнага апавяшчальнiка i дзейнiчаць у адпаведнасцi з

III. НАВАКОЛЬНАЕ АСЯРОДДЗЕ I БЯСПЕКА (13 гадзiн)

Бяспечныя паводзiны ў двары

Бяспечны рэжым прагулак. Небяспечныя сiтуацыi, якiя могуць узнiкнуць пры кантактах з незнаёмымі людзьмі. Распазнаванне небяспечных намераў людзей (несупадзенне прыемнай знешнасцi i надобрых намераў). Правiлы бяспечных зносiн з незнаёмымі людзьмі на вулiцы. Правiлы бяспечнага знаходжання на вулiцы ў вячэрнi час.

Правiлы бяспечных паводзiн пры выяўленнi безгаспадарных i падазроных прадметаў у двары. Алгарытм iнфармавання пра iх выяўленне.

Месцы асаблiвай небяспекi

Кар'еры, яры, будаўнiчыя пляцоўкi, цеплатрасы – месцы асаблiвай небяспекi. Забарона наведвання такiх месцаў як мера прадухiлення небяспекi i пагроз для жыцця i здароўя чалавека. Правiлы бяспечнага знаходжання ў лесапасады, лесе.

Меры бяспекi ў месцах вялiкай колькасцi людзей (на вакзалах, рынках, стадыёнах, у гiпермаркетах).

Прырода i чалавек

Прыроднае асяроддзе (аб'екты жывой i нежывой прыроды). Правiлы бяспечных паводзiн падчас прагулак у скверы, парку, лесе. Адзенне i абутак для прагулак у лесе. Паводзiны чалавека, якi згубiўся ў парку, лесе, адстаў ад групы.

Правiлы паводзiн пры сустрэчы з жывёламі

Небяспечныя насякомыя – восы, пчолы, шэршнi, чмялi, мурашкi, камары. Кляшчы. Ядавітыя змеi. Правiлы паводзiн пры сутыкненнi з небяспечнымi насякомымi, змеямi. Меры засцярогi ад небяспечных насякомых, кляшчоў, змей.

Правiлы бяспекi пры любым надвор'и

З'явы надвор'я (навальнiца, туман, град, снегапад) i iх магчымыя небяспекi. Дзеяннi, якiя гарантуюць бяспеку ў неспрыяльных умовах надвор'я (у навальнiцу, туман, снегапад) пры знаходжаннi ў лесе, поле, каля вадаёма.

Газ як крынiца магчымай небяспекi

Прыродны газ у быцце. Першыя прыметы ўцечкi газу. Дзеяннi ў выпадку ўцечкi бытавога газу; спосабы паведамлення аб небяспецы. Выклiк аварыйнай газавай службы па тэлефоне.

Бяспека на вадзе

Спосабы пераправы цераз раку. Бяспечнае перамяшчэнне па мастах i мосцiках. Прыметы i небяспека тонкага лёду. Забарона руху па лёдзе вадаёмаў. Меры засцярогi пры змушаным руху па лёдзе вадаёмаў. Дапамога чалавеку, якi правалiўся пад лёд.

Небяспека дрыгвы, балот. Меры экстранай дапамогi пры пападаннi ў дрыгву, балота.

Адпачынак каля вадаёма

Бяспечны адпачынак каля вадаёма ў летнюю пару года. Правiлы паводзiн на вадзе пры купаннi, адпачынку каля вады, катаннi на лодцы. Недапушчальнасць свавольстваў у вадзе. Асноўныя выратавальныя сродкi, iх прызначэнне, спосабы самавыратавання на вадзе.

Першая дапамога пры сонечных апёках, сонечных i цеплавых ударах

Правiлы паводзiн каля вадаёмаў у спякотнае надвор'е. Сонца карыснае i небяспечнае. Адзенне i галаўныя ўборы для спякотнага надвор'я. Смага i яе спаталенне.

Прыметы сонечных і цеплавых удараў, сонечнага апёку. Меры па папярэджанні сонечных апёкаў, сонечных і цеплавых удараў. Агульныя правілы аказання першай дапамогі пацярпелым пры цеплавым ударах, сонечным апёку.

Першая дапамога

пры абмаражэнні і пераахладжэнні

Адзенне і абутак для зімовага надвор'я. Меры прафілактыкі абмаражэння. Прыметы абмаражэння. Агульныя правілы аказання першай дапамогі пры абмаражэнні і пераахладжэнні.

Віды і спосабы дзейнасці

Арыентаванне ў інфармацыі пра небяспечных насякомых і хваробы, якія перадаюцца пры іх укусах. Пералічэнне месцаў асаблівай небяспекі ў навакольным асяроддзі, тлумачэнне забароны на іх наведванне. Характарыстыка (з апорай на вучэбны матэрыял і ілюстрацыі) з'яў надвор'я (навальніцы, туману, граду, снегападу) і іх магчымых пагроз. Устанаўленне прычынна-выніковых сувязей паміж тэмпературай навакольнага асяроддзя, умовамі надвор'я і здароўем чалавека. Апісанне (вуснае) прымет і небяспек тонкага лёду, дрыгвы, балот, сонечных і цеплавых удараў.

Класіфікацыя адзення, галаўных убораў, абутку па сезоне і умовах надвор'я.

Паўтарэнне (узнаўленне) з урокаў «Чалавек і свет» ведаў пра атрутных змей, насякомых, кляшчоў: вычлененне інфармацыі, якая даказвае, што кантакт з імі нясе пагрозу здароўю чалавека. Распазнаванне небяспечных насякомых, кляшчоў па характэрных прыметах. Тлумачэнне агульных правіл бяспечных паводзін на вадаёмах. Пераўтварэнне інфармацыі, прадстаўленай у выглядзе малюнкаў, у тэкставыя задачы па выкарыстанні выратавальных сродкаў. Фармуляванне (з апорай на даведачны матэрыял) правіл купання ў абсталяваных месцах. Апісанне (вуснае) правіл сама- і ўзаемадапамогі для пацярпеўшых бедства на вадзе. Складанне памятак па правілах бяспечных паводзін пры знаходжанні каля вадаёмаў у розную пару года, аб спосабах засцярогі ад небяспечных прадстаўнікоў флары і фаўны. Выпрацоўка (з апорай на алгарытм) бяспечных дзеянняў пры сустрэчы з дзікай жывёлай, укусах змей, кляшчоў і насякомых. Тлумачэнне неабходнасці выконваць меры бяспекі ў выпадку ўцечкі бытавога газу, каб пазбегнуць сонечных апёкаў, сонечных і цеплавых удараў, пераахладжэння. Рашэнне сітуацыйных задач, звязаных з правіламі паводзін падчас прагулак у скверы, парку, лесе, каля вадаёмаў у розную пару года, у месцах вялікай колькасці людзей. Мадэляванне сітуацыі: выклік аварыйнай газавай службы па тэлефоне.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Мець уяўленне пра:

кляшчоў і хваробы, якія перадаюцца пры іх укусах;

уплыў тэмпературы навакольнага асяроддзя і ўмоў надвор'я на здароўе чалавека;

сонечныя і цеплавыя удары.

Ведаць:

правілы бяспечных зносін з незнаёмымі людзьмі пры сустрэчы падчас прагулак;

правілы бяспечных паводзін пры выяўленні безгаспадарных і падазронных прадметаў у двары;

меры бяспекі ў месцах вялікай колькасці людзей;

меры засцярогі ад небяспечных насякомых, кляшчоў, змей;

прыметы ўцечкі газу;

пра бяспечны адпачынак каля вадаёма ў летнюю пару года;

прыметы і небяспека тонкага лёду;

спосабы самавыратавання на вадзе і асноўныя выратавальныя сродкі;

пра небяспеку дрыгвы і балот, меры экстранай дапамогі пры пападанні ў дрыгву, балота;

прыметы абмаражэння і пераахладжэння.

Умець:

прытрымлівацца бяспечнага рэжыму прагулак, правіл паводзін па-за домам у вячэрні час;

паведамляць аб выяўленні безгаспадарных і падазронах прадметаў у двары;
распазнаваць небяспечныя для наведвання месцы (кар’еры, яры, будаўнічыя пляцоўкі, цеплатрасы), прагназаваць наступствы парушэння забароны на іх наведванне;
кіравацца правіламі бяспекі ў месцах вялікай колькасці людзей;
распазнаваць небяспечных прадстаўнікоў флоры і фаўны; абараняцца ад іх;
кіравацца правіламі бяспечных паводзін, апынуўшыся ў лесе, полі, каля вадаёма падчас неспрыяльных умоў надвор’я;
выконваць меры бяспекі ў выпадку ўцечкі бытавога газу;
выконваць меры бяспекі, каб пазбегнуць сонечных апёкаў, сонечных і цеплавых удараў, пераахладжэння;
карыстацца выратавальнымі сродкамі на вадзе;
выклікаць аварыйную газавую службу.

IV. ЗДАРОВЫ ЛАД ЖЫЦЦЯ (6 гадзін)

Гігіена дыхання

Чыстае паветра, яго значэнне для здароўя чалавека. Прычыны забруджвання паветра. Мерапрыемствы па падтрыманні чысціні паветра (павелічэнне колькасці зялёных насаджэнняў, вільготнае прыбіранне і праветрыванне памяшканняў).

Шкоднасць курэння, залежнасць ад курэння, пасіўнае курэнне.

Карысныя і шкодныя прывычкі, іх уплыў на здароўе чалавека

Карысныя прывычкі і іх уплыў на здароўе чалавека. Уплыў тытунекурэння, ужывання алкаголю і наркатыкаў на здароўе і паводзіны чалавека. Прафілактыка шкодных прывычак.

Дзеянні ў выпадку атручэння

Ядавітыя расліны і грыбы. Прыметы атручвання ядавітымі раслінамі, грыбамі. Аказанне першай дапамогі пры атручэнні.

Лекі і іх прызначэнне. Захоўванне лекаў у хатніх умовах. Небяспека няправільнага выкарыстання лекаў.

Прафілактыка траўматызму

Траўмы, атрыманыя ў быце. Аказанне першай дапамогі пры лёгкіх траўмах. Элементарныя спосабы спынення крывацёку з носа, пры парэзах. Першая дапамога пры ўдарах. Спосабы апрацоўкі невялікай ранкі.

Аказанне дапамогі пры пападанні іншароднага цела ў вока, вуха або нос, верхнія дыхальныя шляхі. Прафілактыка траўматызму.

Відэапрадукцыя (мультфільмы, гульні) і здароўе

Уплыў прагляду відэапрадукцыі на псіхіку дзяцей. Гульняманія. Разумны адбор відэапрадукцыі, прыметы «шкодных» мультфільмаў, камп’ютарных гульняў. Культура прагляду відэапрадукцыі.

Віды і спосабы дзейнасці

Характарыстыка (з апорай на вучэбны матэрыял і ілюстрацыі, веды, атрыманыя на ўроках па прадмеце «Чалавек і свет») паветра і прычын яго забруджвання. Тлумачэнне значэння чыстага паветра для здароўя чалавека, неабходнасці праводзіць вільготнае прыбіранне і праветрыванне памяшканняў. Апісанне (вуснае) мерапрыемстваў па падтрыманні чысціні паветра. Складанне невялікіх выказванняў на прапанаваную тэму; выступленне з імі. Пераўтварэнне інфармацыі, прадстаўленай у выглядзе малюнкаў, у тэкставыя задачы. Класіфікацыя грыбоў (з апорай на веды, атрыманыя на ўроках па прадмеце «Чалавек і свет») па ядомасці. Распазнаванне ядавітых грыбоў і раслін па характэрных прыметах. Апісанне прымет

атручэння ядавітымі раслінамі, грыбамі. Тлумачэнне неабходнасці выконваць правілы выбару бяспечнай відэапрадукцыі для прагляду. Складанне дыяфільма на выбраную тэму. Мадэляванне сітуацый: аказанне першай дапамогі пры атручэнні, крывацёку з носа, парэзах. Удзел у дыялогу з медыцынскім работнікам пры абмеркаванні праслуханай інфармацыі аб уплыве шкодных прывычак на здароўе і паводзіны чалавека: абагульненне інфармацыі пра прафілактыку шкодных прывычак.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Ведаць пра:

значэнне чыстага паветра для здароўя чалавека, неабходнасць правядзення вільготнага прыбірання і праветрывання памяшканняў;

ядавітыя расліны, грыбы; прыметы атручэння імі;

прычыны і агульныя прыметы лёгкіх траўм (парэзаў, ранак), атручэнняў;

прыметы «шкоднай» для псіхічнага здароўя дзяцей відэапрадукцыі.

Умець:

аказваць першую дапамогу сабе і іншым пры крывацёку з носа, сонечных апёках; апрацоўваць невялікія раны;

выклікаць брыгаду хуткай медыцынскай дапамогі пры пападанні іншароднага цела ў вока, вуха або нос;

выбіраць для прагляду адпаведную ўзросту, маральным каштоўнасцям відэапрадукцыю.

ГЛАВА 4

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА Ў ІV КЛАСЕ.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ

ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

(1 гадзіна на тыдзень, усяго 35 гадзін)

I. АСАБІСТАЯ І КАЛЕКТЫЎНАЯ БЯСПЕКА (11 гадзін)

Правілы дарожнага руху (8 гадзін)

Кантроль забеспячэння бяспекі дарожнага руху.

Дзяржаўная аўтамабільная інспекцыя Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь – орган дзяржаўнага кантролю ў галіне забеспячэння бяспекі дарожнага руху (пункт 2 падпункт 2.59; пункт 4; пункт 17 падпункт 17.5; пункт 23 падпункт 23.4; пункт 35 абзац 2 Правіл дарожнага руху).

Пасажыр як удзельнік дарожнага руху і транспартныя сродкі, на якіх ён перамяшчаецца

Паводзіны пасажыраў у салоне транспартнага сродку і бяспека дарожнага руху (пункт 2 падпункты 2.44, 2.8; пункт 23 падпункты 23.1, 23.2; пункт 24 падпункты 24.1, 24.2 Правіл дарожнага руху).

Асноўныя правілы бяспечных паводзін дзяцей-пасажыраў у маршрутным транспартным сродку падчас руху самастойна і ў групах.

Правілы бяспечных паводзін дзяцей-пасажыраў у легкавым аўтамабілі, на матацыкле (пункт 2 падпункт 2.44; пункты 178, 179; пункт 181 падпункты 181.5–181.7; пункт 23 падпункты 23.1, 23.2; пункт 24 падпункты 24.1, 24.2 Правіл дарожнага руху).

Выкананне пасажырамі Правіл дарожнага руху – неабходная ўмова забеспячэння асабістай і грамадскай бяспекі.

Вадзіцель як удзельнік дарожнага руху і транспартныя сродкі, якімі ён кіруе

Вадзiцeль (пункт 2 падпункт 2.8 Правiл дарожнaгa руху) і асаблiвасцi ягo прaфeсiі. Вадзiцeль і пaсaжыры мaршрутнaгa тpaнспaртнaгa сpoдкy. Нeдaпушчaльнaсць адцягнeння ўвaгi вадзiцeля пaсaжырaмi пaдчaс руху (пункт 24 падпункты 24.1, 24.2 Правiл дарожнaгa руху).

Пeшaхoд і дaрoгa пa-зa нaсeлeным пунктaм

Асаблiвасцi пeшaхoднaгa руху нa дaрoгaх пa-зa нaсeлeнымi пунктaмi. Правiлы бeспeчнaх пaвoдзiн нa дaрoгaх, якiя прaхoдзцaць пa-зa нaсeлeнымi пунктaмi, пa тэрытoрыі нaсeлeных пунктaў у сeльскай мясцoвaсцi (пункт 2 падпункт 2.29; пункты 17–22; пункт 131 падпункт 131.1; пункт 132 Правiл дарожнaгa руху; дарожнaя знaкi 5.22.1–5.25 (дaдaтaк 2 дa Правiл дарожнaгa руху)).

Чыгункa і бeспeкa

Чыгункa і яe асаблiвасцi. Дарожнaя знaкi 1.1, 1.2 (дaдaтaк 2, пaрaгpaф 1 Правiл дарожнaгa руху) і сiгнaлы дарожнaх свaтлaфoрaў нa чыгуначным пeрaездe, iх знaчэннe (пункт 46 падпункты 46.1–46.3 Правiл дарожнaгa руху). Зoны асаблiвaй нeбeспeкi нa чыгунцy (чыгуначнaя пyцi, чыгуначнaя сaстaў, пeрoн вaкзaлa, чыгуначнaя пeрaезд).

Правiлы бeспeкi пры змyшaным руху ўздoўж чыгуначнaх шлaхoў: зaбaрoнa гульнaў пaблiзу чыгункi і хaджэннa пa чыгуначным пaлaтнe, нaсыпу. Правiлы пeрaсaчэннa чыгуначнaх пyцeй. Правiлы кaрыстaннa чыгуначным тpaнспaртaм.

Мeтpaпaлiтэн (мeтpo) – вiд чыгуначнaгa тpaнспaртy, ягo асаблiвасцi. Абстaлявaннe і бeспeкa пaдзeмнaй чыгункi (эскaлaтaры, лiфтy, пaд'ёмнiкi, абмeжaвaльнaя лiнiя, сiстэмa вiдзaнaзiрaннa, лaкaлiзaтaры вьбyхaў, зoны дaглядaннa). Правiлы кaрыстaннa мeтpaпaлiтэнaм.

Бeспeчнaя мaршрутy руху ў рaёнe пpaжывaннa і вучoбы

Рaён, у якiм знaхoдзiцa ўстaнoвa aдукaцыi. Ацэнкa нeбeспeк нa мaршрутaх руху, якiмi вучнi чaстa кaрыстaюцa: «дoм – шкoлa – дoм», «дoм – бiблiятэкa – дoм», «дoм – мaгaзiн – дoм» і iншыя мaршрутy. Вьбaр бeспeчнaгa мaршрутy руху.

Асаблiвасцi руху тpaнспaртнaх сpoдкaў і пeшaхoдaў у рaёнe пpaжывaннa (пункт 2 падпункт 2.46; пункт 17 падпункт 17.2; пункты 18, 36, 42; пункт 50 падпункты 50.2, 50.3; пункты 114, 135 Правiл дарожнaгa руху).

Вiдy і спoсaбы дзeйнaсцi

Арыeнтaвaннe ў пaнaцiі «Дзьяржaўнaя aўтaмaбильнaя iнспeкцыя Мiнiстэртвa ўнyтpaнaх спpaў Рeспублiкi Бeлaрусь». Апиcаннe (з aпoрaй нa вучэбнy мaтэрыял і iлюстpaцiю) асаблiвaсцeй чыгункi і зoн нeбeспeкi нa ёй. Фaрмyлявaннe пpaвiл бeспeкi пры змyшaным руху ўздoўж чыгуначнaх шлaхoў. Пeрaкaнaўчaе тлyмaчэннe зaбaрoны нa гульнi пaблiзу чыгункi і хaджэннa пa чыгуначным пaлaтнe, нaсыпу. Апиcаннe (вyснaе) руху пa дaрoзe пa-зa нaсeлeным пунктaм у aдпaвeднaсцi з Пpaвiлaмi дарожнaгa руху. Пpaслyхoўвaннe і aнaлiз вьстyплeннaў aднaклaснiкaў аб руху пa зaгaрaднaй дaрoзe пaдчaс нaвeдвaннa свaякoў: вьзнaчэннe ў вьстyплeннaх iнфaрмaцыi, якaя свeдчыць аб вeдaннi (пpaвильным aбo ньпpaвильным) дзeцьмi руху пa зaгaрaднaй дaрoзe. Зaпaмiнaннe Пpaвiл дарожнaгa руху для пaсaжырaў. Тлyмaчэннe (з aпoрaй нa дaвeдaчнy мaтэрыял) aбaвязкaў пaсaжырaў мaршрутнaх тpaнспaртнaх сpoдкaў. Тлyмaчэннe нeaбхoднaсцi вькoнвaць пpaвiлы бeспeчнaх пaвoдзiн у чaс руху пeшaхoдaў пa дaрoгaх пa-зa нaсeлeнымi пунктaмi, пpaвiлы знoсiн пaсaжырaў з вадзiцeлeм, пpaвiлы кaрыстaннa чыгуначным тpaнспaртaм, мeтpaпaлiтэнaм. Вьстyплeннi пa тэмaх «Дзiцьячaя чыгункa ў Мiнскy», «Пaдзeмнaя чыгункa», «Гiстoрыя і сyчaснaсць Мiнскагa мeтpo: сxемa лiнiй, iнтэр'epы стaнцый і вьстьбoлюяў, бeспeкa, цiкaвыя фaктy», пaдpытaвaнaя нa aснoвe вькaрыстaннa

дадатковых крыніц інфармацыі. Пераўтварэнне інфармацыі, прадстаўленай у выглядзе малюнкаў, у тэкставыя задачы па правілах бяспечных паводзін пешаходаў і пасажыраў. Складанне індывідуальнай схемы бяспечнага маршруту ў школу і са школы дадому. Складанне памятки па правілах паводзін пасажыраў у салоне транспартнага сродку. Мадэляванне паводзін людзей падчас руху на чыгуначным транспарце, дзяцей-пасажыраў у салоне транспартнага сродку. Маляванне плакатаў на тэму «Мы – пасажыры».

Асабістая бяспека (3 гадзіны)

Абарона дзяцей дзяржавай

Роля праў чалавека. Пяняцці «правы чалавека», «правы дзіцяці», «права на жыццё», «абарона дзяцей дзяржавай». Азнямленне (на ўзроўні ўяўленняў) з адным з дакументаў аб правах чалавека – Законам Рэспублікі Беларусь ад 19 лістапада 1993 г. № 2570-ХІІ «О правах ребенка». Узаемасувязь пяняццяў «права» і «абавязак».

Канфлікты і спосабы іх вырашэння

Канфлікты (абзыванне, перадражніванне, абраза, крыўдныя жарты і іншыя віды канфліктаў), асноўныя прычыны іх узнікнення. Прафілактыка канфлікту. Выбар аптымальнага спосабу вырашэння канфлікту. Адказнасць за супрацьпраўныя дзеянні, у тым ліку за наўмыснае прычыненне шкоды здароўю.

Бяспека карыстання Інтэрнэтам

Элементарныя правілы бяспечнага карыстання Інтэрнэтам. Асцярожнасць і пільнасць падчас карыстання Інтэрнэтам. Выключэнне магчымасці стаць ахвярай махлярства ў Інтэрнэце. Небяспека камп’ютарнай гульнівай залежнасці.

Віды і спосабы дзейнасці

Арыентаванне ў пяняццях, якія адносяцца да праў дзіцяці, зафіксаваных у Законе Рэспублікі Беларусь «О правах ребенка». Раскрыццё пяняцця «абавязак». Устанаўленне сувязі паміж правамі і абавязкамі вучняў. Апісанне (вуснае) абавязкаў вучняў. Складанне табліцы праў і абавязкаў вучняў. Тлумачэнне неабходнасці паважлівага стаўлення да праў навакольных.

Раскрыццё пяняцця «канфлікт». Характарыстыка фактараў і прычын яго развіцця. Апісанне (вуснае) бяспечных і эфектыўных спосабаў пазбягання і вырашэння канфліктных сітуацый. Мадэляванне сітуацый: вырашэнне моўных канфліктаў; прымірэнне бакоў.

Тлумачэнне (з апорай на даведачны матэрыял) станоўчых магчымасцей лічбавага асяроддзя. Характарыстыка рызык і пагроз пры выкарыстанні Інтэрнэта. Складанне невялікіх выказванняў па тэме. Тлумачэнне неабходнасці выконваць правілы бяспечнага карыстання камп’ютарам. Рашэнне сітуацыйных задач на аснове выкарыстання атрыманай на ўроках інфармацыі.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Мець уяўленне пра:

асноўныя правы дзіцяці, зафіксаваныя ў Законе Рэспублікі Беларусь «О правах ребенка»;

пяняцці, якія адносяцца да праў чалавека («правы чалавека», «правы дзіцяці», «права на жыццё», «абарона дзяцей дзяржавай»);

орган дзяржаўнага кантролю ў галіне дарожнага руху – Дзяржаўнай аўтамабільнай інспекцыі Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь;

Мінскі метрапалітэн і рух у ім.

Ведаць:

асаблівасці руху транспартных сродкаў і пешаходаў у раёне пражывання;
пра пешаходны рух на дарогах па-за населенымі пунктамі;
правілы зносін пасажыраў з вадзіцелем маршрутнага транспартнага сродку;
асноўныя правілы бяспечных паводзін дзяцей-пасажыраў у маршрутным транспартным сродку (пры руху ў групах і самастойна), легкавым аўтамабілі, на матацыкле;

пра павышаную небяспеку чыгунак (у тым ліку метро);

правілы бяспечных паводзін пры карыстанні чыгуначным транспартам;
спосабы вырашэння моўных канфліктаў;

пра адказнасць за супрацьпраўныя дзеянні;

элементарныя правілы бяспечнага карыстання Інтэрнэтам.

Умець:

прадбачыць узнікненне небяспечных сітуацый у транспартных сродках, на дарогах па характэрных прыметах іх праяўлення; пазбягаць іх па магчымасці;

дзейнічаць у канкрэтнай небяспечнай сітуацыі з улікам рэальнай абстаноўкі і індывідуальных магчымасцей;

бяспечна перамяшчацца па дарогах па-за населенымі пунктамі, выконваючы Правілы дарожнага руху;

выконваць правілы бяспечных паводзін у маршрутным транспартным сродку (пры руху самастойна і ў групах), легкавым аўтамабілі, на матацыкле;

кіравацца правіламі бяспечных паводзін пры карыстанні чыгуначным транспартам (у тым ліку метро);

пазбягаць канфліктных сітуацый у зносінах з равеснікамі, канструктыўна вырашаць спрэчкі і рознагалоссі;

паважаць правы і добрыя якасці навакольных;

выконваць элементарныя правілы бяспечнага карыстання Інтэрнэтам.

II. ЗАСЦЯРОГА АД НАДЗВЫЧАЙНЫХ СІТУАЦЫЙ. ПАЖАРНАЯ БЯСПЕКА (11 ГАДЗІН)

Патрабаванні па забеспячэнні пажарнай бяспекі ва ўстанове адукацыі

Вогнетушыцелі, пажарнае абсталяванне і інвентар. Прызначэнне пажарнага абсталявання, якое ёсць ва ўстанове адукацыі. Правілы карыстання вогнетушыцелем.

Дзеянні вучняў пры выяўленні задымлення, узгарання, пажару.

Планы эвакуацыі. Эвакуацыйныя шляхі з класа, спартыўнай і актавай залаў, сталовай, бібліятэкі, фае ў выпадку ўзнікнення пажару. Правілы эвакуацыі. Аднапрацоўка дзеянняў па эвакуацыі са школьных памяшканняў у выпадку ўзнікнення пажару.

Меры па папярэджанні атручэння дымам, атрымання апёкаў. Першая дапамога пры апёках.

Гаручыя і лёгкаўзгаральныя вадкасці
як крыніцы магчымай небяспекі

Лёгкаўзгаральныя і гаручыя вадкасці, якія ўжываюцца ў быце. Меры засцярогі пры іх захоўванні і выкарыстанні. Дзеянні ў выпадку ўзгарання гаручых і лёгкаўзгаральных вадкасцей.

Пажары ад электрапрыбораў і электраабсталявання

Прычыны пажараў ад электрапрыбораў: няспраўнасць, кароткае замыканне, перагрузка. Пажаранебяспечны стан электрапрыбораў, разетак, электраправодкі. Першыя прыметы няспраўнасці электраабсталявання, якія могуць стаць прычынай пажару. Дзеянні

ў выпадку з'яўлення дыму, іскрэння, узгарання электраправодкі або ўключаных электрапрыбораў.

Тушэнне ўзгаранняў у пачатковай стадыі

Магчымыя спосабы бяспечнага тушэння ўзгарання. Сродкі, якія выкарыстоўваюцца для тушэння невялікага ўзгарання (вада, зямля, пральны парашок), і спосабы іх прымянення. Недапушчальнасць тушэння вадой ўключаных у сетку электрапрыбораў і электраправодкі.

Дзіцячыя і юнацкія аб'яднанні ратавальнікаў

Мэты і задачы дзейнасці дзіцячых і юнацкіх аб'яднанняў ратавальнікаў-пажарных. Гурткі, секцыі, клубы, профільныя летнія лагеры.

На прыродзе без пажараў

Меры бяспечнага раскладвання агню на прыродзе. Правільны выбар месцаў для выкарыстання мангалаў. Правілы паводзін паблізу агню. Абавязковае прыбіранне месца адпачынку, стараннае тушэнне вогнішча і вуглёў з мангала.

Віды і спосабы дзейнасці

Арыентаванне ў паняццях, якія адносяцца да дзіцячых і юнацкіх аб'яднанняў ратавальнікаў-пажарных. Апісанне (вуснае) пажарнага абсталявання, якое ёсць ва ўстанове адукацыі, і яго прызначэння. Апісанне (з апорай на вучэбны матэрыял і ілюстрацыі) лёгкаўзгаральных і гаручых вадкасцей, якія выкарыстоўваюцца ў быце, іх групаванне. Тлумачэнне мер засцярогі пры захоўванні лёгкаўзгаральных і гаручых вадкасцей.

Азнямленне падчас мэтавай экскурсіі па школе з планам эвакуацыі з установы адукацыі ў выпадку надзвычайнай сітуацыі: вызначэнне бяспечных шляхоў да выхаду з будынку. Складанне схемы эвакуацыі з класа ў выпадку надзвычайнай сітуацыі. Тлумачэнне алгарытму дзеянняў па эвакуацыі з класа, школы ў выпадку пажару, выхадзе з задымленага памяшкання. Мадэляванне сітуацый: эвакуацыя з класа, школы ў выпадку надзвычайнай сітуацыі, задымлення. Адпрацоўка (з апорай на алгарытм) дзеянняў пры эвакуацыі. Апісанне дзеянняў пры тушэнні невялікага ўзгарання з выкарыстаннем падручных сродкаў: вады, зямлі, пральнага парашка. Тлумачэнне (з апорай на даведачны матэрыял) мер засцярогі пры раскладванні агню на прыродзе.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Мець уяўленне пра:

дзіцячыя і юнацкія аб'яднанні ратавальнікаў-пажарных;

лёгкаўзгаральныя і гаручыя вадкасці, якія выкарыстоўваюцца ў быце;

электраабсталяванне.

Ведаць:

пажарнае абсталяванне, якое ёсць ва ўстанове адукацыі, яго прызначэнне;

правілы карыстання вогнетушыцелем;

план эвакуацыі пры ўзнікненні пажару ва ўстанове адукацыі, эвакуацыйныя шляхі з класа, спартыўнай і актавай залаў, сталовай, бібліятэкі, фае;

пра сродкі, якія выкарыстоўваюцца для тушэння невялікага ўзгарання (вада, зямля, пральны парашок), і спосабы іх прымянення;

меры бяспекі пры раскладванні агню і выкарыстанні мангалаў.

Умець:

эвакуіравацца (самастойна і з групай) з класа, спартыўнай і актавай залаў, сталовай, бібліятэкі, фае пры ўзнікненні пажару;

лiквiдаваць узгараннe ў пачатковаaя стадыi падручнaмi сродкамі;
выконваць мeрy засцярoгi пры заxoўвaннi лeгкаўзгаральнaх i гаручых вадкасцeй.

III. НАВАКОЛЬНАЕ АСЯРОДДЗЕ І БЯСПЕКА (5 ГАДЗІН)

Дарогі і вадаёмы ў зімовую пару года

Мeрy засцярoгi пры руху на ўчастках дарогі або тратуара ў зімовы час. Небяспека галалёду, ледзяшоў, падзення лёду і снегу з дахаў. Верагоднасць атрымання траўм у галалёд.

Адзенне і абутак для зімовага надвор'я.

Вадаёмы зімой. Забарона выхаду на лёд вадаёмаў, катання на каньках па замёрзлых вадаёмах.

Бяспека на водах

Рэспубліканскае дзяржаўна-грамадскае аб'яднанне «Беларускае рэспубліканскае таварыства ратавання на водах» (далей – АСВОД).

Правілы паводзін пры наведванні басейнаў, аквапаркаў з бацькамі, групай аднакласнікаў.

Сродкі бытавой хіміі як крыніцы небяспекі

Рэчывы, неабходныя ў хатняй гаспадарцы (пральны парашок, вадкасць і парашок для мыцця і чысткі посуду, падлогі, дываноў, мэблі, абутку), ступень магчымай небяспекі кожнага з іх. Паняцце «сродкі бытавой хіміі». Мeрy засцярoгi пры заxoўвaннi сродкаў бытавой хіміі і іх выкарыстаннi.

Правілы паводзін у выпадку выяўлення боепрыпасаў
і сродкаў паражэння або іх фрагментаў

Боепрыпасы і сродкі паражэння, іх знешнія прыметы. Дзеяннi пры выяўленнi боепрыпасаў або сродкаў паражэння. Негатыўныя наступствы ад неасцярожнага абыходжання з боепрыпасамі або сродкамі паражэння (траўматызм, гібель).

Вiды і спосабы дзейнасцi

Раскрыццё (з апорай на даведачны матэрыял, жыццёвы досвед, вiдэапрадукцыю) сэнсу паняццяў «сродкі бытавой хіміі», «боепрыпасы», «сродкі паражэння».

Устанаўленне сувязi памiж неспрыяльнымi ўмовамі надвор'я (галалёдам, ледзяшамі, снегам на дахах) і дарожным становiшчам. Апісанне (вуснае) правiл паводзiн пры наведванні басейнаў. Фармуляванне мeрy засцярoгi пры заxoўвaннi і выкарыстаннi сродкаў бытавой хіміі. Тлумачэнне неабходнасцi выконваць правілы руху па дарозе або тратуары ў зімовы час, правілы паводзiн пры наведванні басейнаў. Тлумачэнне неабходнасцi выконваць мeрy засцярoгi пры выяўленнi боепрыпасаў або сродкаў паражэння. Апісанне (вуснае) алгарытму дзеяннiў пры выяўленнi боепрыпасаў або сродкаў паражэння. Адпрацоўка (з апорай на алгарытм) бяспечных дзеяннiў пры выяўленнi боепрыпасаў або сродкаў паражэння. Мадэляванне сiтуацый: рух па тратуары зімой; наведванне басейна. Удзел у дыялогу з прадстаўнiком АСВОД: устанаўленне сувязi памiж праслуханай iнфармацыяй пра АСВОД і правiламі бяспечнага знаходжання каля вадаёмаў.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВYНІКАЎ
ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНІАЎ

Мець уяўленне пра:

АСВОД;

сродкі бытавой хіміі;

боепрыпасы і сродкі паражэння.

Вeдaць пpa:
нeбязпeкy тoнкaгa лeдy i зaбaрoнy вaхaдy нa тoнкi лeд;
нeбязпeкy гaлaлeдy, лeдзязшoў, пaдзeння лeдy i снeгy з дaхaў; мeры зaсцязpoгi пpы
pуху пa тpaтyapaх y зiмoвы чac;
пpaвiлы нaвeдвaння бaceйнaў, aквaпapкaў;
мeры зaсцязpoгi пpы кapыcтaннi пpaдмeтaмi бaтaвoй хiмii;
мeры бязпeкi пpы вaяўлeннi бoeпpыпacaў aбo cpoдкaў пapaжeння.
Умeць:
выкoнвaць мeры зaсцязpoгi пpы pуху пa тpaтyapaх y зiмoвы чac;
выбipaць адзeннe i aбyтaк пa сeзoнe;
выкoнвaць пpaвiлы бязпeкi пpы нaвeдвaннi бaceйнaў, aквaпapкaў;
выкoнвaць мeры зaсцязpoгi пpы зaxoўвaннi i вaкapыcтaннi cpoдкaў бaтaвoй хiмii;
выкoнвaць мeры бязпeкi пpы вaяўлeннi бoeпpыпacaў.

IV. ЗДAPOBЫ ЛAД ЖЫЦЦЯ (8 ГAДЗIН)

Аxoвa здapoўя дзiцiцi

Аxoвa здapoўя дзiцiцi. Пpaвa дзiцeй нa жыццe ў мiрнaх, кaмфopтнaх i бязпeчнaх
умoвaх (y сям'i, гpaмaдcтвe) бeз гвaлтy, пpынiжeннi гoднacцi. Пpычынa пapaшeння пpaў
чaлaвeкa i cпoсaбы пaпязpэджaння пapaшeнняў пpaў чaлaвeкa.

Бязпeчнaя пaвoдзiнa ў бaццe

Вaбap бязпeчнaх цaцaк, пpaдмeтaў гiгieны. Пpымeтa «нeбязпeчнaх» цaцaк.
Нeбязпeкa тpaўмipaвaння пpы кapыcтaннi пнeўмaтычнaмi ўcтpoйcтвaмi.

Пpaвiлы вaбapу адзeння i aбyткy

Пpaвiлы вaбapу адзeння i aбyткy ў адпaвeднacцi з yзpoстaм, пapaй гoдa, кaрaктapaм
дзeйнacцi. Плoскacтyпнeвacць i яe aснoўнaя пpычынa. Пpaфiлaктыкa плoскacтyпнeвacцi.

Здapoвae xapчaвaннe

Тpaдыцiя хapчaвaння ў Рeспyблiкi Бeларусь. Хapчaвaннe дoмa, y шкoльнaй
cтaлoвaй. Пaвoдзiнa ў шкoльнaй cтaлoвaй.

Paцыянaльнae i збaлaнcaвaнae хapчaвaннe. Гpупы кapыcнaх пpaдyктaў. Пpaдyктa,
якiя нe рeкaмeндyюццa для чacтaгa ўжывaння. Пpaвiлы хapчoвaх пaвoдзiн. Зaxвoрвaннi
aнapэкcия i бyлiмия, iх пpымeтa, нeбязпeкa для здapoўя.

Кapыcнaя i шкoднaя пpывычкi, iх yплыў нa здapoўe чaлaвeкa

Кapыcнaя пpывычкi, якiя ўмaцoўвaюць здapoўe. Згyбнaя нacтyпcтвa шкoднaх
пpывычaк. Тyтyнeкyрeннe i ягo нacтyпcтвa. Элeктpoннaя цыгapэты i iх yплыў нa здapoўe.

Слaбaалкaгoльнaя нaпiткi i iх нeгaтыўнaя ўплыў нa paзyмoвyю i фiзiчнyю
пpaцaздoльнacць чaлaвeкa. Нapкoтыкi, cпaйcы, iх yплыў нa пcixiкy чaлaвeкa. Нacтyпcтвa
нapкaтычнaй зaлeжнacцi. Спoсaбы адмoвы ад нaзoйлiвaх пpaпaнoў зaкyрыць, выпiць
aлкaгoльнaя нaпiткi, yжыць зaбapoнeнaя нapкaтычнaя рeчывa.

Пaпязpэджaннe тpaўмaтызмy пaдчac мacaвaх мepaпpыeмcтвaў

Тpaўмa пaдчac пaxoдaў. Тpaўмa пaдчac мacaвaх cвaт. Пaпязpэджaннe тpaўмaтызмy
пaдчac мacaвaх мepaпpыeмcтвaў. Пpaвiлы пaвoдзiн пpы пaпaдaннi ў нaтoўп.

Прыёмы аказання першай дапамогі

Першая дапамога пры парэзах, драпінах, ударах, ранках. Апрацоўка ран. Спосабы часовага спынення вонкавага крывацёку. Агульныя правiлы накладання павязак.

Вiды i спосабы дзейнасцi

Раскрыццё (з апорай на даведачны матэрыял, жыццёвы досвед, вiдэапрадукцыю) сэнсу паняццяў «ахова здароўя», «рацыянальнае i збалансаванае харчаванне», «пiтны рэжым». Тлумачэнне неабходнасцi выконваць правiлы выбару адзення i абутку ў адпаведнасцi з узростам, парой года, характарам дзейнасцi; правiлы харчовых паводзiн. Фармуляванне правiл паводзiн пры пападаннi ў натоўп. Класiфікацыя прадуктаў харчавання па карыснасцi; цацак – па бяспецы. Выступленнi па тэмах «Традыцый харчавання ў Рэспублiцы Беларусь», «Выбар адзення i абутку ў адпаведнасцi з узростам, парой года, характарам дзейнасцi», падрыхтаваныя на аснове выкарыстання дадатковых крынiц iнфармацыi. Апісанне (вуснае) алгарытму аказання першай дапамогі. Мадэляванне сiтуацый: паводзiны ў школьнай сталовай; адмова ад назойлівых прапаноў, якiя могуць нашкодзiць здароўю; першая дапамога пры парэзах, драпінах. Апрацоўка дзеянняў па накладаннi павязак. Апрацоўка (з апорай на алгарытм) дзеянняў па бяспечных паводзiнах у месцах вялiкай колькасцi людзей. Удзел у вучэбным дыялогу з медыцынскiм работнiкам пры абмеркаваннi праслуханай iнфармацыi пра такiя захворваннi, як плоскаступнёнасць, анарэксiя, булiмiя, iх прыметы i ўплыў на здароўе: iнтэрпрэтацыя i абагульненне ведаў.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ
ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Мець уяўленне пра:

ахову дзяржавай здароўя дзiцяцi;

плоскаступнёнасць i яе прафілактыку;

рацыянальнае i збалансаванае харчаванне, пiтны рэжым;

захворваннi анарэксiю i булiмiю, iх прыметы i небяспеку для здароўя.

Ведаць пра:

небяспеку шэрагу цацак, магчымасць траўмiравання пры карыстаннi пнеўматычным устройствам;

павышаную небяспеку падчас удзелу ў масавых мерапрыемствах;

фактары, якiя адмоўна ўплываюць на стан здароўя;

спосабы адмовы ад назойлівых прапаноў, якiя наносяць шкоду здароўю;

агульныя правiлы накладання павязак.

Умець:

выбiраць бяспечныя цацкi, прадметы гiгiены i карыстацца iмi;

кiравацца правiламі бяспечных паводзiн пры магчымым пападаннi ў натоўп;

супрацьстаяць назойлiвым прапановам, якiя прычыняюць шкоду здароўю;

накладваць павязкi, аказваць першую дапамогу пры парэзах, ударах.

ГЛАВА 5

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА В V КЛАСЕ.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ
ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

(1 гадзiна на тыдзень, усяго 35 гадзiн)

I. АСАБІСТАЯ I КАЛЕКТЫЎНАЯ БЯСПЕКА (11 гадзiн)

Правiлы дарожнага руху (8 гадзiн)

Гiсторыя Правiл дарожнага руху

Гiсторыя ўзникнення Правiл дарожнага руху. Іх змяненне ў сувязі з развіццём транспартных сродкаў, дарог (аўтамабільных дарог і вуліц населенага пункта) і грамадскіх зносін у сферы дарожнага руху (главы 2, 4, 5 Правiл дарожнага руху).

Транспартныя сродкі аператыўнага назначэння, іх знешні выгляд і сігнальнае абсталяванне

Транспартныя сродкі аператыўнага назначэння: МНС, міліцыі, хуткай медыцынскай дапамогі, аварыйных службаў, крыміналістычных лабараторый, мытных органаў, спецсвязі і фельдсвязі (перавозкі спецыяльнай пошты), Дзяржаўнай інспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, органаў пагранічнай службы, Ваеннай аўтамабільнай інспекцыі Узброенных Сіл (далей – ВАІ), органа дзяржаўнай аховы, Следчага камітэта, Транспартнай інспекцыі Міністэрства транспарту і камунікацый. Іх спецыяльная афарбоўка, светлавая і гукавая сігналацыя.

Права пераважнага праезду і адступлення ад патрабаванняў Правiл транспартных сродкаў, якія падаюць спецыяльныя гукавыя і светлавыя сігналы.

Пешаход як удзельнік дарожнага руху і спосабы яго перамяшчэння ў дарожным руху

Дзеянні пешаходаў у сітуацыях, калі падаюцца: вадзіцелем транспартнага сродку папераджальныя сігналы светлавымі паказальнікамі паваротаў або рукой; сігналы (гукавыя і жэстамі) рэгуліроўшчыка (пункт 2 падпункты 2.8, 2.59; пункты 35, 36; пункт 50 падпункты 50.2, 50.3; пункт 56 Правiл дарожнага руху). Падача вадзіцелем транспартнага сродку папераджальных сігналаў светлавымі паказальнікамі паваротаў або рукой. Сігналы свiстком і жэсты рэгуліроўшчыка.

Дзеянні пешаходаў пры выяўленні транспартных сродкаў аператыўнага назначэння, якія рухаюцца па дарозе і падаюць спецыяльныя гукавыя і светлавыя сігналы (пункт 2 падпункт 2.70; пункты 20, 29 Правiл дарожнага руху).

Рэгулюемае і нерэгулюемае скрыжаванне. Правiлы пераходу праезнай часткі дарогі пешаходамі на скрыжаванні па пешаходным пераходзе і дзеянні пешаходаў пры адсутнасці на скрыжаванні абазначанага дарожнымі знакамі і (або) дарожнай разметкай пешаходнага пераходу (пункт 2 падпункты 2.15, 2.33, 2.45, 2.55; пункты 17, 18, 42; дарожныя знакі 5.16.2 (дадатак 2 да Правiл дарожнага руху); гарызантальная дарожная разметка 1.14.1, 1.14.3 (дадатак 3 да Правiл дарожнага руху)). Сігналы святлафора на рэгулюемым скрыжаванні (пункты 39, 42 Правiл дарожнага руху).

Назіранне за рухам транспартных сродкаў і пешаходаў у час экскурсіі па населеным пункце. Рашэнне сітуацыйных задач на мясцовасці падчас назіранняў за рухам пешаходаў і транспартных сродкаў. Правiлы забеспячэння бяспекі пры пераходзе пешаходамі праезнай часткі дарогі на скрыжаванні, па пешаходным пераходзе і па-за пешаходным пераходам (пункт 2 падпункт 2.29; пункт 17 падпункт 17.2; пункты 18, 42, 114, 135 Правiл дарожнага руху; дарожныя знакі 5.16.1, 5.16.2, 5.22.1–5.23.2 (дадатак 2 да Правiл дарожнага руху); гарызантальная дарожная разметка 1.14.1, 1.14.3 (дадатак 3 да Правiл дарожнага руху)).

Рух вучняў групамі і ў калоне

Парадак руху вучняў групамі па тратуары, пешаходнай і веласіпеднай дарожках, абочыне дарогі, пешаходным пераходзе, у жылой і пешаходнай зоне.

Парадак руху вучняў у калоне. Правiлы пасадкі і высадкі групы вучняў з аўтобуса, тралейбуса, трамвая (пункт 2 падпункты 2.21, 2.25, 2.48; пункты 17, 18, 21, 22; пункт 23 падпункт 23.1; пункт 24 падпункт 24.2; пункт 131 падпункт 131.1; пункт 135 Правiл дарожнага руху; дарожныя знакі 4.5.1–4.6.2, 5.16.1, 5.16.2, 5.38–5.41 (дадатак 2 да Правiл дарожнага руху), гарызантальная дарожная разметка 1.29–1.31, 1.33 (дадатак 3 да Правiл дарожнага руху)).

Вiды i спосабы дзейнасцi

Удзел у гутарцы пры праслухоўванні матэрыялу па гiсторыi правiл дарожнага руху: падрыхтоўка адказаў на пытаннi, складанне пытанняў, фармуляванне вывадаў. Арыентаванне ў дакуменце «Правiлы дарожнага руху ў Рэспублiцы Беларусь» па главах: «Агульныя правы i абавязкi ўдзельнiкаў дарожнага руху», «Правы i абавязкi пешаходаў», «Абавязкi пасажыраў».

Вызначэнне крынiц i зон павышанай небяспекi населенага пункта. Тлумачэнне неабходнасцi прытрымлiвацца правiл бяспечных паводзiн у зонах павышанай небяспекi населенага пункта.

Характарыстыка ўдзельнiкаў дарожнага руху. Апісанне (вуснае) змен у Правiлах дарожнага руху. Вызначэнне прычын дарожна-транспартных здарэнняў. Тлумачэнне прынцыпаў бяспечных паводзiн на дарозе i ў транспарце. Фармуляванне правiл паводзiн для веласiпедыста.

Аналіз сiтуацый, у якiх прасочваюцца як правiльныя, так i памылковыя дзеяннi равеснiкаў – удзельнiкаў дарожнага руху. Складанне прэзентацыi (плакатаў, фотаматэрыялаў).

Складанне бяспечнага маршруту (падчас вiртуальнага падарожжа) ад выбранага месца на ўчастку дарогi ў раёне пражывання да ўстанова адукацыi (без мультымедыйнага суправаджэння).

Разгляд небяспечных сiтуацый, звязаных з чыгуначным транспартам, выказванне меркаванняў. Аналіз iнфармацыi, прадстаўленай у выглядзе малюнкаў i тэксту; устанаўленне прычын узникнення небяспечных сiтуацый пры руху на эскалатары, чаканнi цягнiка, знаходжаннi ў вагоне.

Складанне маршрутаў руху дзяцей групай, калонай. Арыентаванне (з апорай на мультымедыйную прэзентацыю) у паняццях «скрыжаванне», «абазначанае скрыжаванне». Ролевая гульня з выкарыстаннем мадэлі скрыжавання. Дэманстрацыя i трактоўка жэстаў рэгуліроўшчыка. Рашэнне сiтуацыйных задач, звязаных з веданнем цi няведаннем сiгналаў рэгуліроўшчыка жэстамi i свiстком.

Удзел у вучэбным дыялогу з супрацоўнiкамі дзяржаўнай аўтаiнспекцыi пры абмеркаванні праслуханай iнфармацыi аб праблемах, з якiмi сутыкаюцца ўдзельнiкi дарожнага руху пры парушэннi правiл: абагульненне ведаў.

Рашэнне сiтуацыйных задач на мясцовасцi падчас экскурсiі. Распрацоўка праекта «Мой бяспечны маршрут у школу i дадому».

Асабiстая бяспека (3 гадзiны)

Правiлы паводзiн пры сустрэчы з групай асоб, якiя ўяўляюць небяспеку

Месцы асаблiвай небяспекi ў навакольным асяроддзi, сустрэча з групай асоб, якiя ўяўляюць небяспеку («небяспечнай» кампанiяй). Правiлы бяспечных зносiн пры сустрэчы з незнаёмымi людзьмi на вулiцы, у транспарце, пад'ездзе, лiфце, парку i iншых месцах. Правiлы паводзiн з равеснiкамі. Паняцце «мiжасобасныя адносiны» (фармальныя, нефармальныя). Канфлiкты ў вучнёўскiх калектывах, iх прычыны, процiдзеянне гвалту i прынiжэнню. Правiлы i нормы ўзаемаадносiн памiж равеснiкамі. Асабiстая адказнасць за правапарушэннi.

Адрасы i кантактныя тэлефоны асоб i арганiзацый, якiя аказваюць дапамогу i падтрымку непаўналетнiм у сацыяльна небяспечным становiшчы.

Правiлы паводзiн у выпадку ўзяцця ў заложнiкi i правядзення спецаперацыi па вызваленнi заложнiкаў

Паняцце «заложнiк». Правiлы паводзiн пры захопе ў заложнiкi i ў ходзе аперацыi па вызваленнi заложнiкаў.

Бяспeчнaе кaрыстaннe Інтэрнeтaм

Мeрy бeспeкi прy рaбoцe ў Інтэрнeцe, знoсiнaх у сaцсeткaх. Aдкaзнacць зa пaрушэннe зaкaнaдaўствa.

Вiдy i спoсaбy дзeйнacцi

Хaрaктaрыстыкa нeбeспeчнaх сiтyацый, aнaлiз aсaблiвacцeй нeбeспeчнaх сiтyацый. Aдрoзнeннe нaдзвычaйнaх сiтyацый пa пpычынaх узнiкнeннa i нacтyпствaх.

Рaшэннe сiтyацыйнaх зaдaч пa тэмaх «Мeсцy aсaблiвaй нeбeспeкi», «Cycтpэчa з нeбeспeчнaй кaмпaнiяй», «Mагчымacць выкpaдaннa».

Абмepкaвaннe рoзнaх спoсaбaў пpяяўлeннa экcтpэмiзмy i тэpaрызмy. Cклaдaннe пpагpaмy дзeянняў:

пpы вьяўлeннi пaдaзpoнaгa пpaдмeтa;
y мeсцaх вьялiкaй кoлькacцi людзeй;
кaлi aдбывься зaxoп зaлoжнiкaў i пpы пpавьдзeннi спeцaпepaцыi пa вьзвaлeннi зaлoжнiкaў.

Удзeл y вучэбнaм дьялoгy пpы абмepкaвaннi пьтaнньяў бeспeчнaгa кaрыстaннa Інтэрнeтaм: cклaдaннe вькaзвaнньяў пa тэмe, фapмyлявaннe вьвaдaў.

ACHOЎНЫЯ ПATPABABANNI ДA BЫНIКАЎ BУЧЭБНАЙ ДЗEЙНАCЦI BУЧНЬЯЎ

Мeць уяўлeннe пpа:

гiстoрыю ўзнiкнeннa Пpавiл дaрoжнaгa рyхy, iх дьнaмiчнacць y сувязi сa змьeнeннeм тpанcпapтнaх cрoдкaў, дaрoг;

пaняццe «зaлoжнiк», тэpaрыcтычнy aкт.

Вeдaць:

пapaдaк рyхy ў гpупe, кaлoнe пa тpaтyapы, пeшaхoднaй i вeлacипeднaй дaрoжкaх, aбoчынe дaрoгi, пeшaхoднaм пepaxoдзe;

пpа пaпepaджaльнaх ciгнaлaх, якiя пaдae вaдзiцeль тpанcпapтнaгa cрoдкy cвeтлaвымi пaкaзaльнiкaмi пaвapoтaў aбo рyкoй; ciгнaлaх рэгулiрoўшчыкa cвiсткoм i жэcтaмi;

тpанcпapтнaх cрoдкi aпepaтывьнaгa нaзнaчэннa: кpымiнaлicтычнaх лaбapaтopьi, мьтнaх oргaнaў, cпeцcyвязi i фeльдcyвязi (пepaвoзкi cпeцьяльнaй пoшты), Дзьяржaўнaй iнcпeкцыi aхoвy жывьeльнaгa i рacлiннaгa cвeтy пpы Пpэзiдэнтe Рэспублiкi Бeлaрyсь, oргaнaў пaгpaнiчнaй cлужбy, BAI, oргaнa дзьяржaўнaй aхoвy, Cлeдчaгa кaмiтэтa, Тpанcпapтнaй iнcпeкцыi Mинicтэpствa тpанcпapтy i кaмyнiкaцый;

acнoўнaх пpынцыпy рэгулaвaннa cтacyнкaў пaмiж рaвeснiкaмi (пpынцыпy рaўнaпpяў, yзaмeдaпaмoгi, мiрнaгa вьрaшэннa кaнфлiктaў, yлiкy рaзнacтaйнacцi пoглядaў i iнтapэcaў, cпpавьдлiвacцi i iншья пpынцыпy);

пpа aдкaзнacць зa cypaцьпpяўнaх дзeяннi, y тым лiкy зa нaўмьcнaе пpычынeннe шкoды здapaўю i мaтэpьяльнaгa ўpoнy;

aдpacы i кaнтaктнaх тэлeфoнy aсoб i aргaнiзaцый, якiя aкaзвaюць дaпaмoгy i пaдтpымкy тым, xтo aкaзaўся ў caцьяльнa нeбeспeчнaм cтaнoвiшчы;

пpавiлы пaвoдзiн y вьпaдкy ўзяцця ў зaлoжнiкi;

мeрy бeспeкi пpы рaбoцe ў Інтэрнeцe, знoсiнaх у сaцcеткaх.

Умeць:

вькoнвaць пapaдaк рyхy ў гpупe, кaлoнe пa тpaтyapы, пeшaхoднaй i вeлacипeднaй дaрoжкaх, aбoчынe дaрoгi, пeшaхoднaм пepaxoдзe;

пepaxoдзiць пpaeзнyю чacткy дaрoгi нa cкpьжaвaннi з пpытpымлiвaннeм Пpавiл дaрoжнaгa рyхy;

вькoнвaць aдпaвeднaх Пpавiлaм дaрoжнaгa рyхy дзeяннi ў якacцi пeшaхoдa пpы вьяўлeннi тpанcпapтнaх cрoдкaў aпepaтывьнaгa нaзнaчэннa, якiя рyхaюццa пa дaрoзe i пaдaюць cпeцьяльнaх гyкaвья i cвeтлaвья ciгнaлaх;

cypaцьcтaяць дзeяннaм, якiя знeвaжaюць гoднacць; пpымьeннeннy фiзiчнaй cилы

з боку равеснікаў, дарослых; уцягванню ў проціпраўную дзейнасць;
аргументавана і паважліва адстойваць уласны пункт гледжання;
выконваць правілы і нормы міжасобасных стасункаў паміж равеснікамі;
крытычна ацэньваць факты парушэння праў чалавека ў кампаніі (класе, двары);
праяўляць пільнасць і выконваць меры бяспекі пры пагрозе тэрарыстычнага акта,
захопу ў заложнікі;
звяртацца па дапамогу ў выпадку ўзнікнення сацыяльна небяспечнага становішча.

II. ЗАСЦЯРОГА АД НАДЗВЫЧАЙНЫХ СІТУАЦЫЙ (8 гадзін)

Пажарная бяспека (5 гадзін)

Пажары і прычыны іх узнікнення

Небяспека ўзгарання сухога лісця, травы, сена. Небяспека раскладвання агню для спальвання смецця на прысядзібных і дачных участках. Недапушчальнасць выкарыстання для распальвання лёгкаўзгаральных рэчываў. Узнікненне пажару ў доме ад крыніц агню паблізу (вогнішча, падпаленая сухая трава, пажар у суседнім будынку, лясны пажар); у кватэры – пры пажары ў пад'ездзе, размешчаных побач кватэрах. Захаванне мер бяспекі ў доме, кватэры.

Пажаранебяспечныя аб'екты

Наступствы неасцярожнага абыходжання з агнём у хлявах, падвалах, гаражах, сенасховішчах, на гарышчах. Недапушчальнасць выкарыстання запалак, запальнічак, свечак для асвятлення падобных аб'ектаў. Загрувашчанасць і павышаная пажарная небяспека гарышч і падвальных памяшканняў. Захаванне мер засцярогі ў месцах, дзе складзіруецца сена.

Лёгкаўзгаральныя і гаручыя вадкасці, якія разліліся. Дзеянні пры першых прыметах узгарання (з'яўленне дыму, паху тлеючай электраправодкі, іскрэння).

Бяспечны дом

Патрабаванні па забеспячэнні пажарнай бяспекі пры абаграванні жылых памяшканняў. Бяспечнае карыстанне печамі, камінамі, бытавымі электраабагравальнікамі, газавымі катламі.

Небяспека бытавога газу. Правілы карыстання газавай плітой

Бяспечныя паводзіны пры выкарыстанні гаручых матэрыялаў. Недапушчальнасць абагравання жылых памяшканняў з дапамогай газавых і электрычных пліт. Неабходнасць выканання патрабаванняў па забеспячэнні пажарнай бяспекі.

Бяспека ў надзвычайных сітуацыях (3 гадзіны)

Надзвычайныя сітуацыі прыроднага характару

Паняцце аб надзвычайных сітуацыях: прыродныя і тэхнагенныя. Прыметы небяспечных прыродных з'яў. Агульныя звесткі пра віды прыродных надзвычайных сітуацый. Правілы паводзін пры пагрозе і ўзнікненні надзвычайных сітуацый прыроднага характару.

Гідралагічныя надзвычайныя сітуацыі

Агульная характарыстыка гідралагічных надзвычайных сітуацый. Характэрныя

для нашай рэспублікі надзвычайныя сітуацыі: паводка, затапленне, разводдзе, павышэнне ўзроўню грунтавых вод. Меры па папярэджанні і зніжэнні негатыўных наступстваў. Дзеянні людзей у зоне ўзнікнення падобных надзвычайных сітуацый, падрыхтоўка да магчымай эвакуацыі. Алгарытм паводзін у выпадку, калі эвакуацыя немагчыма.

Віды і спосабы дзейнасці

Тлумачэнне (з апорай на відэаэманстрацыю або прэзентацыю) забароны на спальванне смецця, леташняга лісця, галінак. Апісанне (вуснае) небяспекі восеньскіх пажараў. Фармуляванне мер бяспекі пры раскладванні агню.

Распазнаванне небяспечных і аварыйных сітуацый у доме (кватэры). Тлумачэнне неабходнасці выконваць правілы бяспечных паводзін у быцце. Устаноўленне прычын пажараў у жылых і грамадскіх будынках. Разгляд індыўідуальных сродкаў пажаратушэння, абмеркаванне спосабаў іх прымянення пры пажары.

Рашэнне праблемных задач, звязаных з небяспекай электрычных і электронных прыбораў, што выкарыстоўваюцца ў быцце, наступствамі паражэння электрычным токам. Разгляд мер бяспекі пры карыстанні электрапрыборамі, тлумачэнне неабходнасці іх прытрымлівацца.

Складанне памятак «Першыя прыметы пажару ад электраабсталявання», «Дзеянні ў выпадку ўзгарання».

Удзел у сітуацыйных гульнях «Назаві свае дзеянні»: а) пры іскрэнні разеткі; б) пры ўзгаранні тэлевізара; в) пры адключэнні электрычнасці; г) пры задымленні ад шчытка. Аналіз сітуацый: «Калі трэба выклікаць пажарных, а калі можна справіцца самім?».

Падрыхтоўка інфармацыі пра службы гарантавання бяспекі ў адпаведнасці з іх прызначэннем. Замацаванне навыку іх выкліку.

Вывучэнне дзеянняў па сігнале апавяшчэння «Увага ўсім!».

Разгляд магчымых варыянтаў выратавання з розных сітуацый. Абмеркаванне пытання: «Што рабіць пры задымленні ў пад'ездзе?».

Абмеркаванне прычын атручвання чадным газам у дамах з пячым ацяпленнем. Апісанне (вуснае) прымет атручвання чадным газам. Складанне памятак: «Правілы паводзін пры ўцечцы газу», «Першая дапамога пры атручэнні чадным газам», «Першая дапамога пры атручэнні ядахімікатамі».

Распазнаванне прыродных і тэхнагенных надзвычайных сітуацый па характэрных прыметах.

Вызначэнне прыродных надзвычайных сітуацый, характэрных для Рэспублікі Беларусь. Аналіз правіл сваіх магчымых паводзін у выпадку ўзнікнення той або іншай надзвычайнай сітуацыі. Складанне інструкцыі аб асаблівасцях паводзін пры розных надзвычайных сітуацыях. Ацэньванне вучнямі-экспертамі вынікаў сумеснай дзейнасці аднакласнікаў.

Выкарыстанне розных крыніц інфармацыі – інтэрнэт-рэсурсаў, падручніка, ілюстрацый – для падрыхтоўкі паведамлення аб надзвычайнай сітуацыі (на выбар).

Разгляд дзеянняў у выпадку ўзнікнення надзвычайнай сітуацыі. Вылучэнне галоўных «крокаў» у сістэме апавяшчэння.

Замацаванне падчас мэтавай экскурсіі па школе ведаў па плане эвакуацыі з установы адукацыі і ўменняў эвакуіравацца ў выпадку надзвычайнай сітуацыі.

Стварэнне асабістага тэлефоннага даведніка важных нумароў.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Ведаць пра:

магчымае ўзнікненне пажару ў доме з-за крыніц агню паблізу (вогнішча, падпаленая сухая трава, пажар у суседнім будынку, лясны пажар);

пажаранебяспечныя аб'екты (хлявы, падвалы, гарышчы, гаражы, сенасховішчы);

наступствы неасцярожнага абыходжання з агнём у іх;

надзвычайныя сітуацыі: прыродных і тэхнагенных, іх прыметы;

гідралагічныя надзвычайныя сітуацыі, характэрныя для Рэспублікі Беларусь;

паводку, затапленне, разводдзе, павышэнне ўзроўню грунтавых вод.

Умець:

карыстацца газавай плiтой;

выконваць меры засцярогі пры змушаным наведванні пажаранебяспечных аб'ектаў (хлявоў, падвалаў, гаражоў, сенасховiшчаў, гарышч);

выконваць правiлы паводзiн пры пагрозе i ўзникненнi надзвычайных сiтуацый прыроднага характару (паводкi, затаплення, разводдзя, павышэння ўзроўню грунтавых вод);

ажыццяўляць падрыхтоўку да магчымай эвакуацыi; дзейнiчаць у выпадках немагчымасцi эвакуацыi.

III. НАВАКОЛЬНАЕ АСЯРОДДЗЕ I БЯСПЕКА (8 гадзiн)

Небяспека ртуцьзмяшчальных прыбораў

Ртуць i яе таксiчныя ўласцiвасцi. Асноўныя ртуцьзмяшчальныя прыборы ў быце. Вiзуальнае распазнаванне ртуцi. Небяспека ртуцi пры парушэннi герметычнасцi прыбораў. Дзеяннi пры пашкоджаннi ртуцьзмяшчальных прыбораў i пры выяўленнi ртуцi. Правiлы ўтылiзацыi ртуцi i ртуцьзмяшчальных прыбораў.

Правiлы паводзiн у розных умовах надвор'я

Сонечныя апёкi, сонечныя i цеплавыя ўдары. Меры па iх папярэджаннi. Першая дапамога пацярпеўшым. Правiлы паводзiн каля вадаёмаў у спякотнае надвор'е.

Меры па папярэджаннi негатыўных наступстваў знаходжання на вулiцы ў моцны мароз. Абмаражэнне, меры прафiлактыкi. Меры аказання дапамогi пры абмаражэннях рознай ступенi цяжкасцi, пераахладжэннi.

Меры бяспекi пры купаннi i плаваннi

Правiлы паводзiн каля вадаёмаў. Месцы, небяспечныя для купання. Забараняльныя знакi. Меры бяспекi пры плаваннi i ныраннi. Прадухiленне траўм пры плаваннi, ныраннi, знаходжаннi на беразе. Аказанне дапамогi i самадапамогi пры сутаргах падчас знаходжання ў вадзе.

Траўмы i iх прычыны.

Меры i спосабы аказання дапамогi

Вiды траўм. Прычыны траўм. Месцы, дзе iснуе вялiкая верагоднасць атрымання траўм. Хатнi траўматызм. Аказанне першай дапамогi пры ўдарах, ранках, парэзах, насавым крывацёку.

Вiды i спосабы дзейнасцi

Апісанне асноўных ртуцьзмяшчальных прыбораў у быце. Тлумачэнне неабходнасцi выконваць правiлы карыстання дадзенымi прыборамi, меры засцярогі пры пашкоджаннi ртуцьзмяшчальных прыбораў або выяўленнi ртуцi. Выпрацоўка (з апорай на алгарытм) навыку бяспечных дзеянняў пры зборы ртуцi ў хатнiх умовах у выпадку, калi разбiўся ртутны тэрмометр.

Характарыстыка асноўных небяспечных умоў надвор'я ў месцах пражывання i iх наступстваў. Тлумачэнне мер засцярогі ў небяспечных умовах надвор'я.

Складанне невялiкiх выказванняў па прапанаванай тэме.

Апісанне (вуснае) прымет перагрэву на сонцы, сонечных апёкаў i меры па iх папярэджаннi. Тлумачэнне сэнсу паняццяў «сонечны ўдар» i «цеплавы ўдар». Рэканструкцыя ведаў аб правiлах паводзiн каля вадаёмаў летам.

Падрыхтоўка паведамленняў па тэмах «Адзене. Абутак. Галаўныя ўборы», «Ежа», «Прыметы абмаражэння», «Першая дапамога пры абмаражэнні» і выступленні ў рамках правядзення вучнёўскай канферэнцыі «Як пазбегнуць абмаражэння».

Складанне памятак «Выбар месца для плавання і нырання», «Як пазбегнуць траўм пры плаванні і ныранні», «Выкананне рэжыму купання». Выкананне тэставых заданняў па вывучаным матэрыяле.

Апісанне (з апорай на дэманстрацыйныя плакаты) спосабаў дапамогі пры сутаргах. Фармуляванне агульных правіл аказання першай дапамогі. Апісанне (вуснае) першай дапамогі пры ўдарах, ранках, парэзах, насавым крывацёку.

Адпрацоўка практычных навыкаў па аказанні першай дапамогі пры ўдарах, ранках, парэзах, насавым крывацёку падчас дзелавой гульні, у якой вучні разыгрываюць розныя ролі: пацярпеўшыя, урачы, сведкі.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Ведаць пра:

таксічныя ўласцівасці ртуці;

правілы паводзін у розных умовах надвор'я (у спёку, моцны мароз);

меры аказання дапамогі пры абмаражэнні і пераахладжэнні;

меры бяспекі пры плаванні і ныранні;

траўманебяспечныя месцы ў навакольным асяроддзі.

Умець:

выконваць адпаведныя правілам дзеянні пры пашкоджанні ртуцязмяшчальных прыбораў і пры выяўленні ртуці;

выконваць меры засцярогі для папярэджання ў спякотныя сонечныя дні сонечнага і цеплавога ўдараў, у моцны мароз – абмаражэння;

аказваць першую дапамогу пры абмаражэнні і пераахладжэнні, сонечных і цеплавых ударах;

выконваць правілы бяспекі пры плаванні і ныранні;

аказваць першую дапамогу і самадапамогу пры сутаргах і траўмах на вадзе.

IV. ЗДАРОВЫ ЛАД ЖЫЦЦЯ (8 гадзін)

Асабістая гігіена

Гігіена цела, адзення і прадметаў хатняга ўжытку. Гігіена харчавання.

Фізічныя нагрузкі

Рухальная актыўнасць і загартоўванне арганізма – неабходныя ўмовы ўмацавання здароўя. Аптымальны рэжым фізічнай нагрузкі. Важнасць фізічнай нагрузкі і яе станоўчы ўплыў на арганізм. Фізічная нагрузка як прафілактыка захворванняў, у тым ліку ішэмічнай хваробы сэрца, артэрыяльнай гіпертэнзіі, атлусцення.

Iнтэрнэт-залежнасць

Шкоднасць для здароўя чалавека празмернага знаходжання ў Інтэрнэце. Магчымыя небяспекі сацыяльных сетак, залежнасць ад Інтэрнэта. Камп'ютарная гульнявая залежнасць. Прафілактыка камп'ютарнай залежнасці.

Шкоднасць курэння

Нікацінавая залежнасць. Шкода, якую наносіць курэнне здароўю чалавека. Назойлівыя прапановы закурыць. Спосабы адмовы ад прапаноў, якія наносаць шкоду

Шкoднaсць aлкaгoлiу

Алкaгaлiзм, ягo сaцыяльнaя нaступствa і ўплыў нa рэпрaдуктыўнaе здaрoўе чaлaвeкa. Шкoдa, якую нaнoсiць aлкaгoль здaрoўю чaлaвeкa. Алкaгoль – выбaр, якiя нaвязвaеццa. Спoсaбы aдмoвы aд прaпaнoў, якiя нaнoсцць шкoду здaрoўю.

Нaркoтыкi

Нaркaмaнiя, яe сaцыяльнaя нaступствa і ўплыў нa рэпрaдуктыўнaе здaрoўе чaлaвeкa. Шкoдa, якую нaнoсцць нaркoтыкi псiхiчнaму і фiзiчнaму здaрoўю чaлaвeкa. Нaвязaнa выбaр нaркoтыкaў. Спoсaбы aдмoвы aд прaпaнoў, якiя нaнoсцць шкoду здaрoўю.

Вiды і спoсaбы дзeйнaсцi

Арыeнтaвaннe ў пaнццях, якiя aднoсццa дa здaрoўя: «рухaльнaя aктыўнaсць», «зaгaртoўвaннe». Вывнaчeннe aснoўнaх склaдaльнiкaў здaрoўя. Хaрaктaрыстыкa сутнaсцi рухaльнaй aктыўнaсцi, зaгaртoўвaннa, рaцыянaльнaгa хaрчaвaннa.

Анaлiз прыкaзaк і прымaвaк прa здaрoўе, вывкaзвaннe вeрсiй, якiя прaвiлы здaрoвaгa лaду жыцця яны прaпaнoвyць. Вывкaрыстaннe рoзнaх iнфaрмaцыйнaх срoдкaў (дaвeднiкaў, энциклaпeдiй, Інтэрнeтa) длa склaдaннa пaвeдaмлeннiў aб прaвiлaх жыцця нaшых прoдкaў, iх стaўлeннi дa свaйгo фiзiчнaгa і псiхiчнaгa здaрoўя, і aдлюстрaвaннi гэтых уяўлeннiў у рoзнaх жaнрaх фaльклoру.

Склaдaннe прaгрaмы зaгaртoўвaннa длa чaлaвeкa, якi схiльнa дa прaстуднaх зaхвoрвaннiў.

Тлумaчeннe нeгaтыўнaгa ўплыву нa здaрoўе чaлaвeкa прaзмeрнaгa знaхoджaннa ў Інтэрнeцe. Прaгляд, aнaлiз, aбмeркaвaннe мaтэрыялу прэзeнтaцыi «Як рaзвiвaеццa кaмп'ютaрнaя зaлeжнaсць».

Тлумaчeннe згубнaгa ўплыву шкoднaх прывычaк нa здaрoўе вучнiў. Прaслухoўвaннe і aнaлiз пaвeдaмлeннiў aб прaмoй зaлeжнaсцi пaспяхoвaсцi вучнiў aд курэння, шкoдзe, якую нaнoсцць здaрoўю тyтунeкурэньнe, ужывaннe aлкaгoлiу, нaркaмaнiя. Фaрмулaвaннe вывaдaў aб жыццёвых прeспeктывaх тых, хтo ўжывaе aлкaгoль, нaркoтыкi, тyтунь: хвoрyя лёгкiя, знiжaнyя вынoслiвaсць і iмунiтэт.

Пaдрыхтoўкa плaкaтa «Курыць – здaрoўю шкoдзiць». Мaдэлявaннe сiтyацый: aдмoвa aд нaзoйлiвых прaпaнoў; нeбязпeчнaя сyстрэчy.

Вывкaнaннe тэстaвых зaдaннiў пa вынiкaх зaсвaeннa вывучaнaгa мaтэрыялу пa вучэбным прaдмeцe «Аснoвы бязпeкi жыццядзeйнaсцi».

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНІЎ

Вeдaць прa:

рухaльнyю aктыўнaсць і зaгaртoўвaннe aргaнiзмa як прa нeaбхoднyя ўмoвы ўмaцaвaннa здaрoўя;

кaмп'ютaрнyю зaлeжнaсць;

шкoду, якую нaнoсцць здaрoўю курэньнe, ужывaннe aлкaгoлiу, нaркoтыкaў;

спoсaбы aдмoвы aд прaпaнoў, якiя нaнoсцць шкoду здaрoўю.

Умeць:

вeсцi здaрoвы лaд жыцця;

прoцiстaяць нeгaтыўным уздзeянням сaцыяльнaгa aсyрoддзя;

выбiрaць кaрэктнyя спoсaбы aдмoвы aд прaпaнoў, якiя нaвязвaюццa;

вaлoдaць спoсaбaмi зaсцyрoгi aд iнфaрмaцыйнaх пaгрoз;

прoцiстaяць кaмп'ютaрнaй зaлeжнaсцi.